

TUDÁS ÉS RÉGIÓ

VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2015

REZÜMÉKÖTET

TUDÁS ÉS RÉGIÓ

VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2015

REZÜMÉKÖTET

Kiadó:
Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács
Újvidék

A kiadvány az MTA támogatásával készült.

TUDÁS ÉS RÉGIÓ

VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2015

A KONFERENCIA SZERVEZŐI, BIZOTTSÁGAI

Szervezők

Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, Újvidék
MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest

Társszervező

Hungarológiai Kutatóközpont, Újvidék (Újvidéki Egyetem, BTK, Hungarológia Tanszak)
Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Időpont

2015. április 25. (szombat) 10:00

Helyszín

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Tudományos programbizottság és szervezőbizottság

Barak Ottó

Bence Erika

Berényi János

Csányi Erzsébet

Dujmovics Ferenc

Gábrity Molnár Irén

Horváth Futó Hargita

Hózsá Éva

Ispánovics Csapó Julianna

Jeges Zoltán

Kastori Rudolf

Kocsis Károly

Lepes Josip

Novák Anikó

Papp Árpád

Pásztor Kicsi Mária

Tarnóczy Mariann

Utasi Csilla

Várady Tibor

Vincze István

PROGRAM

- 10:00–10:30 MEGNYITÓ
Berényi János elnök, Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács
Csányi Erzsébet alelnök, Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács
Kocsis Károly elnök, MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság
Fülöp Ferenc elnök, MTA Szegedi Akadémiai Bizottság
Lepes Josip megbízott dékán, Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar
- 10:30–12:00 Párhuzamosan folyó szekcióülések – első rész

■ **HUMÁN TUDOMÁNYOK I.**

Elnöklők: Katona Edit – Samu János Vilmos

- 10:30–10:45 **Beke Ottó**
A HANGFELVÉTEL MINT PARTTALAN BIZONYOSSÁG
- 10:45–11:00 **Bús Natália**
TALÁLKOZÁSOK (Pilinszky János, Ted Hughes és Vasko Popa költészetéről)
- 11:00–11:15 **Csányi Erzsébet**
AZ IRODALMI NÉV MINT SZÓMASZK
- 11:15–11:30 **Horváth Futó Hargita**
A MEGALÁZÁS DÉL-AMERIKAI „ISKOLAPÉLDÁI”
(Mario Vargas Llosa: A város és a kutyák)
- 11:30–11:45 **Hózsá Éva**
PÁLMA-ÁLMOK, PÁLMA-DIALÓGUSOK (Ami a szövegeket összeköti)
- 11:45–12:00 **Novák Anikó**
A RAKTÁR MINT A VÉGTELEN LEHETŐSÉGEK TERE
(Terepszemle egy lehetséges Tolnai-kunstkammer raktárában)

■ **TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I.**

Elnöklők: Takács Zoltán – Muhi B. Béla

- 10:30–10:45 **Csíkós Tímea – Forgács Attila**
A GAZSZTRÁLIS NEOFÓBIA ÉS NEOFÍLIA EGY SZABADKAI ÁLTALÁNOS ISKOLA
GYEREKEINEK KÖRÉBEN
- 10:45–11:00 **Hódi Sándor**
PSZICHOLÓGIA ÉS POLITIKA – POLITIKAI PSZICHOLÓGIA
- 11:00–11:15 **Grabovac Beáta**
AZ AFFEKTÍV TÉR ÉS AZ ÉRZELMEK DIMENZIONÁLIS ELMÉLETEI
- 11:15–11:30 **Varga Brigitta**
A POZITÍV ÉS NEGATÍV MINŐSÍTÉS
- 11:30–11:45 **Lepes Josip – Halasi Szabolcs**
OKTATÁSI-NEVELÉSI BEAVATKOZÁSI PROGRAMOK A KEDVEZŐTLEN
SZOCIÁLIS HELYZETBEN ÉLŐ GYEREKEK ESETÉBEN

P R O G R A M

11:45–12:00 **Major Lenke**
GYERMEKEK KÖRNYEZETI ATTITÚDJÉNEK MÉRÉSE A CHEAKS SKÁLA SEGÍTSÉGÉVEL

■ **TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II.**

Elnöklők: Kovács Vilmos – Ágyas Réka

10:30–10:45 **Badis Róbert**
MÁSODIK DEMOGRÁFIAI ÁTMENET A VAJDASÁGI MAGYARSÁG ESETÉBEN

10:45–11:00 **Papp Árpád**
MIGRÁCIÓ ÉS MIGRÉN (A vajdasági migrációs trendek kutatásának huszonöt éve és ezek társadalmi hasznosulása)

11:00–11:15 **Palusek Erik**
MIÉRT NEM MEGY A SZERB?

11:15–11:30 **Lendák-Kabók Karolina – Lendák Imre**
MAGYAR NEMZETI KÖZÖSSÉG VAJDASÁGBAN – HOVA ÉS MIRE IRATKOZNAK AZ ÉRETTSÉGIZŐ DIÁKLÁNYOK?

11:30–11:45 **Tóth Glemba Klára**
A KULTÚRAKÖZISÉG VÁLSÁGA VAJDASÁGBAN – A NYOMTATOTT SAJTÓ TÜKRÉBEN

11:45–12:00 **Hódi Éva**
KULTURÁLIS ÉRTÉKÖRZÉS ÉS ÉRTÉKROMBOLÁS

■ **TERMÉSZETTUDOMÁNYOK ÉS MŰSZAKI TUDOMÁNYOK**

Elnöklők: Pósa Mihály – Takács Márta

10:30–10:45 **Bagi Ferenc – Varga János – Tóth Beáta – Vera Stojšin – Đorđe Jocković – Kocsubé Sándor – Budakov Dragana – Szabó Balázs – Mesterházy Ákos**
KUKORICAHIBRIDEK ELLENÁLLÓSÁGÁNAK VIZSGÁLATA A CSŐROTHADÁS KÓROKOZÓI ELLEN

10:45–11:00 **Czékus Géza**
BIODIVERZITÁS A BIBLIÁBAN

11:00–11:15 **Horák Rita – Slobodanka Pajević – Milan Borišev – Nataša Nikolić – Milan Župunski**
AZ ERDŐK ÉS A KLÍMAVÁLTOZÁS

11:15–11:30 **Lálity Zsolt**
AZ ELMŰLT 5-6 ÉV SZAMÓCAFAJTÁINAK ÁTTEKINTÉSE, ÉRTÉKELÉSE

11:30–11:45 **Lantos Csaba – Nagy Éva – Purnhauser László – Fu Daolin – Wu Jiajie – Pauk János**
A SZÁRAZSÁGTŰRÉS KOMPLEX VIZSGÁLATA BÚZÁBAN

11:45–12:00 **Zaj András**
A VÁLTOZÓ KERESZTMETSZETŰ TARTÓK LEHAJLÁS VIZSGÁLATA

12:00–13:00 Állófogadás

13:00–16:35 Párhuzamosan folyó szekcióülések – második rész

■ **HUMÁN TUDOMÁNYOK I.**

Elnöklők: Beke Ottó – Bús Natália

13:00–13:15 **Máté Petrik Emese**
A LÉLEKFILOZÓFIA TÜKRÖZÖDÉSEI (Kulcsfogalom-pár: érzékelő központjaink teljessége (szív-lélek) – kapcsolat minél több életjelenséggel)

13:15–13:30 **Samu János Vilmos**
LADIK KATALIN EROTIKUS KÖLTEMÉNYEI

P R O G R A M

- 13:30–13:45 **Huszár Elvira**
A VEZÉNYLÉS ALAPJAI
- 13:45–14:00 **Takács Izabella**
A CIKKCÍMEK HATÁSMECHANIZMUSA
- 14:00–14:15 Kávészünet
- Elnöklők: Hózsá Éva – Takács Izabella*
- 14:15–14:30 **Katona Edit**
SZÓHASZNÁLATI HIBÁK VIZSGÁLATA KÖZÉPISKOLÁSOK FOGALMAZÁSAIBAN
- 14:30–14:45 **Pásztor Kicsi Mária**
INTERNET – TUDÁS – REGIONALITÁS (Egy kérdőíves felmérés nyomán)
- 14:45–15:00 **Molnár Csikós László**
TÁRSNYELVEK ÖNÁLLÓSODÁSA EURÓPÁBAN
- 15:00–15:15 **Gaudényi Tivadar**
SZERBIAI MAGYAR NYELVŰ KÖZSÉG- ÉS VÁROSNÉVTÁR
– LEHETSÉGES-E PROBLÉMÁT MEGOLDANI?

■ HUMÁN TUDOMÁNYOK II.

Elnöklők: Utasi Csilla – Bence Erika

- 13:00–13:15 **Madarász Kulcsár Sarolta**
A KOLDUSOK ÉS A HAJLÉKTALANOK SZTEREOTÍPIÁINAK VIZSGÁLATA
AZ INTERTEXTUALITÁS TÜKRÉBEN
- 13:15–13:30 **Berta Irma**
ENCIKLOPÉDIA – KÉT NYELVEN (Danilo Kiš: A holtak enciklopédiája)
- 13:30–13:45 **Ispánovics Csapó Julianna**
A REGIONÁLIS KULTÚRA ISMÉRVEI PAPP DÁNIEL NOVELLASZÖVEGEIBEN
- 13:45–14:00 **Németh Ferenc**
EGY TUDÓS BÁNÁTI ÉLETPÁLYA
(Lambrecht Kálmán (1889–1930) a paleantológus, ornitológus és etnográfus)
- 14:00–14:15 Kávészünet
- Elnöklők: Ispánovics Csapó Julianna – Németh Ferenc*
- 14:15–14:30 **Utasi Csilla**
EGY BAROKK SZEREPEK (Zrínyi Miklós: Ariánna sírása)
- 14:30–14:45 **Bence Erika**
EGY „TETSZHALOTT” MŰFAJ ÚJRAÉLESZTÉSE
(Térey János és Szálinger Balázs regényírásáról)
- 14:45–15:00 **Rajzli Ilona**
PRAGMATIKUS HELYZETMONDATOK A VAJDASÁGI FRAZÉMA-ÁLLOMÁNYBAN
- 15:15–15:30 **Törteli Telek Márta**
AZ OLVASÓVÁ NEVELÉS METODIKÁJA

■ TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I.

Elnöklők: Lepes Josip – Dobó Róbert

- 13:00–13:15 **Nagy Szilvia – Esztelecki Péter – Kőrösi Gábor**
A Z GENERÁCIÓ TANULÁSI SZOKÁSAIRA HATÓ TÉNYEZŐK A 21. SZÁZAD
DIGITÁLIS VILÁGÁBAN

P R O G R A M

13:15–13:30 **Námesztovszki Zsolt – Kőrösi Gábor – Esztelecki Péter – Vinkó Attila – Kovács Cintia**
MAGYAR NYELVŰ ONLINE KURZUSOK A VAJDASÁGBAN

13:30–13:45 **Kőrösi Gábor – Esztelecki Péter**
OKOSTELEFONNAL TÁMOGATOTT TANÍTÁS LEHETŐSÉGEI A VAJDASÁGI
MAGYAR KÖZOKTATÁSBAN

13:45–14:00 **Simonyi Dénes – Kőrösi Gábor**
A TANULÓK INTERNETHASZNÁLATI SZOKÁSAI A BIZTONSÁG TÜKRÉBEN

14:00–14:15 *Kávészünet*

Elnöklők: Námesztovszki Zsolt – Major Lenke

14:15–14:30 **Muhi B. Béla**
A MARKETING SZEREPE AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK MŰKÖDÉSÉBEN
– NEMZETKÖZI ÉS HAZAI HELYZETKÉP

14:30–14:45 **Takács Zoltán**
AZ EGYETEMEK REGIONÁLIS-GAZDASÁGFEJLESZTÉSI SZEREPE

14:45–15:00 **Dobó Róbert**
VAJDASÁG MAGYARSÁGÁNAK JÖVŐJE – GAZDASÁG, MARKETING
ÉS PROPAGANDA A VALÓSÁG FÜGGVÉNYÉBEN

15:00–15:15 **Ördögh Tibor**
HATÁRÚTON (A nemzetközi migráció problémája Szerbiában és Magyarországon)

15:15–15:30 **Kovács Sárkány Hajnalka**
INNOVÁCIÓS LEHETŐSÉGEK AZ ÉLELMISZERIPARBAN

■ **TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II.**

Elnöklők: Papp Árpád – Beretka Katinka

13:00–13:15 **Ágyas Réka**
VALÓBAN FELELELŐS VÁLLALATOK – „EMBERBARÁT VÁLLALATOK”
MAGYARORSZÁGI PÉLDÁKON KERESZTÜL

13:15–13:30 **Dujmovics Ferenc**
ELÉGEDETTSÉGI VIZSGÁLAT A VAJDASÁGI KLINIKAI KÖZPONT DOLGOZÓINAK
KÖRÉBEN

13:30–13:45 **Stojić Karanović Edit – Imamović Enisa**
KORSZERŰ REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁK SZERBIA ÉS MAGYARORSZÁG
RÉSZVÉTELÉVEL

13:45–14:00 **Szügyi Éva**
SZERBIA RÉGIÓI

14:00–14:15 **Kovács Sárkány Hajnalka – Kovács Vilmos**
A SZERBIAI ÉLELMISZER-BIZTONSÁG ÉS MINŐSÉGÜGY HELYZETE 2013-BAN

14:15–14:30 *Kávészünet*

Elnöklők: Ágyas Réka – Szügyi Éva

14:30–14:45 **Major Gyöngyi**
A JÓLÉTI ÁLLAM ÚJ PARADIGMÁJA

14:45–15:00 **Beretka Katinka**
KISEBBSÉGVÉDELEM VAJDASÁG AUTONÓM TARTOMÁNY NORMATÍV
HATÁSKÖREINEK TÜKRÉBEN

P R O G R A M

- 15:00–15:15 **Dudás Attila**
A TRUST TÉRHÓDÍTÁSA AZ EURÓPAI JOGBAN
- 15:15–15:30 **Pap Tibor – Léphaft Áron**
A NEMZETI TANÁCSOK INTÉZMÉNYÉNEK A BEÁGYAZÓDÁSA A SZERBIAI POLITIKAI RENDSZERBE
(A kisebbségpolitika szerepe a képviselőten alapuló demokratikus intézményrendszerben a Vajdaság példáján bemutatva)
- 15:30–15:45 **Rózsa Rita**
SZERBIA ELSŐ LÉPÉSEI AZ EU FELÉ

■ TERMÉSZETTUDOMÁNYOK ÉS MŰSZAKI TUDOMÁNYOK

Elnöklők: Horák Rita – Czékus Géza

- 13:00–13:15 **Pósa Mihály**
AZ ETILIDÉN-OXOEPESAVSZÁRMAZÉK-ANION MICELLÁK AGGREGÁCIÓS SZÁMÁNAK A MEGHATÁROZÁSA
- 13:15–13:30 **Purnhauser László – Kapás Mariann – Tar Melinda – Szőke Anita – Pauk János – Lantos Csaba – Fu Daolin – Wu Jiajie – Csősz Lászlóné**
BÚZA NEMESÍTÉSE ROZSDAREZISZTENCIÁRA MOLEKULÁRIS MARKEREK FELHASZNÁLÁSÁVAL
- 13:30–13:45 **Takács Márta**
NAGY ADATHALMAZOK ELEMZÉSE LÁGY SZÁMÍTÁSI MÓDSZEREKKEL
- 13:45–14:00 **Gogolák László**
KIÁLLÍTÁSI CÉLOKRA SZÁNT MECHATRONIKAI ESZKÖZÖK FEJLESZTÉSE
- 14:00–14:15 *Kávészünet*
- Elnöklők: Gogolák László – Zaj András*
- 14:15–14:30 **Lendák Imre – Farkas Károly**
KÖZÖSSÉGI ÉRZÉKELES SZIMULÁCIÓJÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ELEMZÉSE
- 14:30–14:45 **Lovra Éva**
TIPOLOGIAI PÁRHUZAM – BUDAPEST/BÉCS/PRÁGA
(Városszerkezet minta kialakulása a műszaki fejlődés hatására)
- 14:45–15:00 **Simon János**
AZ IoT ALKALMAZÁSI TERÜLETEI
- 15:00–15:15 **Lengyel László – Rúzs Szabina**
LEGELTETÉSES SZARVASMARHATARTÁS GYAKORLATA ÉS LEHETŐSÉGEI EGY PADÉ MELLETTI SZIKES-PUSZTÁN
- 15:15–15:30 **Péics Hajnalka – Rozsnyik Andrea**
FOLYTONOS IDEJŰ KÉSLELTETETT DIFFERENCIAEGYENLET-RENDSZEREK ASZIMPTOTIKUS VISELKEDÉSE
- 15:30–15:45 **Koós László – Szedlák Otília**
OPTIMÁLIS TERMELESI PROGRAM MEGHATÁROZÁSA DÖNTÉSTÁMOGATÓ MATEMATIKAI MODELLEK HASZNÁLATÁVAL
- 15:45–16:00 **Zélity Attila**
A DARUK SZERKEZETI ELEMEINEK FÁRADÁSI ANALÍZISE
- 16:00–16:15 **Esztelecki Péter – Kőrösi Gábor**
TEHETSÉGGONDOZÁS AZ INFORMATIKÁBAN
- 16:00–16:30 A konferencia kiértékelése és bezárása – Moderátor: **Horváth Futó Hargita**

HUMÁN TUDOMÁNYOK I.

A HANGFELVÉTEL MINT PARTTALAN BIZONYOSSÁG

■
Beke Ottó

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudományi Doktori Iskola, Pécs
bekeo@freemail.hu

■

A hangfelvétel-készítés technológiájának kidolgozásáig a beszédnek csak az írásos formában történő rögzítése bizonyult megvalósíthatónak. A maguk hangzósságában megragadott megnyilatkozások pedig immár a feltartóztathatatlanul zajló diskurzus részeivé válnak. Ez a folyamat alapvetően intertextuális jellegű, miközben különböző írásos és auditív megnyilatkozás-típusokat egyaránt magába foglal. A diskurzust a nyelvi közlések írásba foglalása és a hangfelvétel-készítés megszakíthatja, de nem rögzítheti.

A különböző területekhez tartozó beszédmódok egyaránt kitüntetett szerepkörrel ruházzák fel az emberi hangot. A közvetített hang ugyanis eredetére nézve szolgál bizonyoságul. Felhangzása kiváltójára, hangadóra enged következtetni. Mivel a hang eredete a technikai közvetítettség révén láthatatlan marad, a hang kísértetiessé válik, az általa tanúsított bizonyosság pedig szükségszerűen problematizálódik.

Kulcsszavak: **hangfelvétel, hangzóanyag, diskurzus, bizonyosság**

TALÁLKOZÁSOK

Pilinszky János, Ted Hughes és Vasko Popa költészetéről

■
Bús Natália

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Irodalomtudományi Doktori Iskola, Pécs
natalie.bush11@gmail.com

■

Pilinszky János az 1945 utáni magyar irodalomban előzmény nélküli poétikai beszédmodot alakított ki. Ugyanekkor Angliában Ted Hughes az angol irodalom jeles költője lett, Jugoszláviában pedig Vasko Popa szerb nyelvű költészete jelentett radikális újítást.

Abból az elgondolásból indulok ki, hogy bár e három költő a saját irodalmán belül egyedülálló alkotásokat hozott létre, világirodalmi perspektívába helyezve mégis számos közös vonás található költészetükben. Az irodalomtörténetileg kimutatható és elméletileg igazolható kapcsolatok feltárása által azt vizsgálom, melyek azok a találkozási pontok, amelyek kölcsönösen segítik műveik értelmezését. Előadásom középpontjában annak bemutatása áll, hogy e három költészetben hogyan, milyen poétikai eszközök révén képződik egyfajta magánmitológia.

Elsősorban Lucia Boldrini, Linda Hutcheon és Mario J. Valdés összehasonlító irodalomtudományra vonatkozó módszertani megfontolásait használom fel, ugyanis ez a komparatistikai-irodalomtörténeti szemléletmód az, amelyet alkalmasnak találok arra, hogy a költői stratégiák, poétikai beszédmodok összehasonlító elemzése által a Pilinszky, Hughes és Popa költészete között fennálló kapcsolatokat vizsgáljam.

Kulcsszavak: **poétikai beszédmodok, magánmitológia, összehasonlító irodalomtudomány**

AZ IRODALMI NÉV MINT SZÓMASZK

■

Csányi Erzsébet

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
erzsebet.csanyi@gmail.com

■

Kutatásom a vajdasági magyar jeans-irodalomban felbukkanó nevek vizsgálatára irányul. Az irodalmi névadás funkciója e művekben a stilizáltság, a konstruáltság hangsúlyozásában teljesül ki. A szleng markáns stilisztikai zónája jön létre e beszélő nevek, becenevek és művésznevek által. A hősök neve karikatúra-jellegű szómaszkként működik, megjelennek a nyelvi-logikai játék (páros nevek, inverziós nevek) elemei. A groteszk egyszerre nyílt, vidám és ijesztő világának megteremtésében fontos szerep jut a neveknek a szómimika és a szógesztus szintjén. Az irodalmi névadás is kognitív aktus, elemi megismerési forma, de a valóság nem fogalmi, hanem irodalmi, művészi konceptualizációjának, elsajátításának hathatós eszköze.

Tolnai Ottó a szlovén költő, Tomaž Šalamun nevének nyelvtörő zenéjére ír verset, ütköztetve a szlovén hanggyűttest a magyar nyelv magánhangzókkal oldott rendszerével. Az egész vers a névhangzásra épül, ezzel birkózik.

Az *Ördögfej* c. kisregényben megjelenő nevek (Pityám, Potyem, Zöke Pisti, Kálmán, Nándis, Lötyöge, Soda, Sarnya) szintén az intonáció szemantikai irányait nyitják meg.

Kulcsszavak: **magyar jeans-irodalom, Vajdaság, irodalmi névadás, szleng, groteszk, Tolnai Ottó**

A MEGALÁZÁS DÉL-AMERIKAI „ISKOLAPÉLDÁI”¹

(Mario Vargas Llosa: *A város és a kutyák*)

■

Horváth Futó Hargita

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
futo@eunet.rs

■

A tanulmány a perui Mario Vargas Llosa 1962-ben megjelent *A város és a kutyák* című regényét elemzi térpoétikai szempontból. A regény 1971-ben látott napvilágot magyar fordításban. Az egyén és a hatalom harcát megjelenítő, egyetemes problémákat felvető regény helyszíne a limai Leoncio Prado Katonai Kollégium, a tizenéves fiúk, a „kutyák” nevelésének „szocializációs” tere, brutális beavatás-rítusok, megalázások helyszíne. A kinti „városi” világ és a benti, a „kutyák” társadalma egymásra vetítődik a szövegben. A mű a magyar olvasó számára Ottlik és Musil regényvilágát idézi.

Kulcsszavak: **iskola-narratíva, iskolai megalázás-regény, térpoétikai és intertextuális aspektusok, beavatás-rítusok, a térfelek szimbolikája**

1 A tanulmány a Szerb Köztársaság Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma 178017. számú projektumának keretében készült.

PÁLMA-ÁLMOK, PÁLMA-DIALÓGUSOK¹

(Ami a szövegeket összeköti)

■

Hózsza Éva

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
hozsaeva@eunet.rs

■

A tanulmány a pálma-diskurzusra összpontosít néhány szöveg segítségével. Az ötletet Mátyás Iván *A pálma* című novellájának („mátyásjának”) újraolvasása adta, amely a hall(gat)hatóság szempontja mellett a médiumközi olvasást is előhívja. A mostani vizsgálat néhány szöveget emel ki, elsősorban a régió irodalmának pálma-előfordulásait veszi szemügyre, ám kitekintésre is törekszik. A pálmához az idő, az áthelyeződés és az identitás kérdése kapcsolódik. Az értelmezés az elbeszélő és a pálma kommunikációs lehetőségeire, az önreferenciára és a magány megnyilvánulásaira fókuszál.

Kulcsszavak: **pálma-látvány, levél, mediterrán közeg, csend, nyelv, magány, közvetítettség, performativitás, pálma-dialógus, idegenség, identitás**

1 A tanulmány a Szerb Köztársaság Oktatás- és Tudományügyi Minisztériuma 178017. számú projektumának keretében készült.

A RAKTÁR MINT A VÉGTELEN LEHETŐSÉGEK TERE (Terepszemle egy lehetséges Tolnai-kunstkammer raktárában)

■

Novák Anikó

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
uneco84@gmail.com

■

Tolnai Ottó műveiben a lista, a leltár, a leltározás meghatározó cselekvésforma. Gondoljunk Csömöre bácsi katalógusára, vagy a tárgyi világot leltározó, csodakamraszerű költeményekre. Amikor a Tolnai-életművet fiktív kiállításként, csodakamraként próbáljuk leírni, elképzelni, minden esetben szembetalálkozunk azzal a problémával, hogy nem tudjuk bemutatni a teljességet, hiszen minden egyes verssor számtalan új univerzumot nyit. A lista mámorának engedve számtalan új, a hierarchikus rendet háttérbe szorítható listába kezdhünk.

A szelektálás mindig önkényes, és magában hordja a hiány égető fájdalmát. A kiemelt gyűjtemények elképzelhetőek a kiállítás tereként, míg mindazok a témák, motívumok, szövegek, interpretációk, amelyek kimaradtak, háttérbe szorultak, a múzeum raktáraként. A múzeum nagysága éppen ebben áll, a raktárban „porosodnak” (a muzeológusok ezt természetesen kikérnék maguknak) az igazi kincsek, s csak egy részük szerepel a bemutatótérben, nem feltétlenül a legértékesebb darabok. A por konzerválja, megőrzi a műveket, a *Polgár baba* és a *függőleges fakír* narrátora a poros kép kategóriájának bevezetését szorgalmazza, a por múzeumi minőségként, esztétikai kategóriaként tűnik fel.

Ha a teljes Tolnai-életmű múzeumi bemutatását kíséreljük meg, az csak időszaki kiállítások sorozataként lenne elképzelhető, és még egy hosszú folyamat után is minden bizonnyal maradnának hiányosságok. A gyűjteményt a hiány tartja életben, a hiány szervezi, a hiány készlet újragondolásra, újrendezésre. Éppen ezért a dolgozat célja feltárni a fiktív Tolnai-kunstkammer raktárát, melyre a végtelen lehetőségek tereként tekint, a kimondatlan, még láthatatlan kapcsolatok gyűjtőhelyeként.

Kulcsszavak: **Tolnai Ottó, múzeum, kunstkammer, raktár**

A LÉLEKFILOZÓFIA TÜKRÖZŐDÉSEI

Kulcsfogalom-pár: érzékelő központjaink teljessége (szív-lélek)
– kapcsolat minél több életjelenséggel

Máté Petrik Emese

Óvóképző és Edző Szakfőiskola, Szabadka

turulemese12@gmail.com

A szív-lélek érzékelő központunk révén az élővilág jelentősen több életjelenségéhez kapcsolódhatunk. A tudatos cselekvésnek ez a lehetősége megadja azt a szabadságot, hogy szívvel-lélekkel az élet az egység felé rendezhető: a diszharmonikus állapotok harmonizálhatóak. Gyakorlati alkalmazása jelen van már az oktatási intézményekben.

Kulcsszavak: **érzékelő központ, szív, lélek, egység, harmónia, oktatás**

LADIK KATALIN EROTIKUS KÖLTEMÉNYEI

Samu János Vilmos

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

dnsamu@gmail.com

A dolgozat Ladik Katalin a recepció által erotikusnak minősített költeményeinek vonulatát vizsgálja, annak inherens erotikafilozófiája nyomába kíván eredni. Alaptézise szerint a vizsgált versek erotikáját nem a denotáció céltartományában, nem a(z akár fiktív) referencia oldalán kell keresni, hanem a jelölő excesszusában, a nyelvi jel anyagszerűségének a megsűrűsödésében, ami a vágy betörésének a nyoma a pszichológiai értelemben vett másodlagos folyamatokba, a nyelvi szegmentációba, a különbség disztinváló logikájába.

A tematikus szinten megjelenő erotika ezeknek a folyamatoknak a következményeként csapódik ki, legalábbis kísérletképpen érdemes megvizsgálni, hova vezet, ha így kezeljük a csak ritkán intenzív erotikus tartalmakat. Az elméleti támpontokat Silverman, Klein, Lacan, Deleuze, Bataille és Király Jenő szövegei képezik.

Kulcsszavak: **erotika, elsődleges és másodlagos folyamatok, a denotáció krízise, Ladik Katalin**

A VEZÉNYLÉS ALAPJAI

■
Huszár Elvira

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
huszarkarnagy@open.telekom.rs

■

A könyv a vezénylés első lépéseitől középfokig vezeti el a tanítókat, tanárokat, általános iskolai kórusvezetőket, középiskolai és szakiskolai kórusvezetőket, amatőr kórusok vezetőit és kisebb zenekari együttesek vezetőit, akik el szeretnék sajátítani a vezénylés alapjait, hogy manuálisan képessé tegyék magukat a szakszerű karvezetésre, kisebb együttesek vezetésére.

Minden más tankönyvtől, szakkönyvtől különbözik *A vezénylés technikája* című útmutató. Jellegénél fogva ezt a könyvet nem lehet csak úgy elolvasni, tartalmát megtanulni, mint például a zenetörténetet, zenepszichológiát, zeneesztétikát stb. Mindazt, amit elolvasunk, nemcsak gyakorolni, hanem be kell gyakorolni (a leírás alapján ez biztos megvalósítható). Csakis jól begyakorolt kezdetre építhetjük a következő lépést. Ha mindez alaposan, a kontinuitás elvei alapján történik, biztosak lehetünk abban, hogy igyekezetünk nem volt hiábavaló; szert tehetünk a vezénylés helyes manuális technikájára. Mindenki addig juthat el a vezénylés technikájának elsajátításában, ameddig képességei és zenei adottságai megengedik.

Mindenki, akinek hiányos a tudása a vezénylés manuális technikája terén, megfelelő útmutatásra talál ebben a könyvben.

Kulcsszavak: **vezénylés, alapok, technika, karvezetés, általános iskola, középiskola, egyszerű ütemmutatók, avizó, befelező mozdulat, tempó**

A CIKKCÍMEK HATÁSMECHANIZMUSA

Takács Izabella

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

bella.takacs@magister.uns.ac.rs

A politikai diskurzusok legmeghatározóbban a sajtóban követhetőek. A hatalmi gépezet fenti nyelvi eszközeit munkánkban a *Magyar Szó* címlapján található cikkcímek elemzésével, klasszifikációjával kíséreljük meg bemutatni. Az elemzett időszak egy politikailag hangsúlyos időszakra fókuszál: a szerbiai NATO-bombázásokra. A szövegek reklámjaként megjelenő címeknek stratégiai pozíciójuk van. A címek funkciója és szerkezete melletti csoportosításon azok modalitását és szintaktikai konstruálódását is megfigyeljük. Előfeltevésünk, hogy a *Magyar Szó* címlapján olvasható címek tartalomtükrözőek, egyszerű vagy hiányos mondatok, írásjel-mellőzőek.

Kulcsszavak: **politikai diskurzus, cikkcím, NATO-bombázás, *Magyar Szó***

SZÓHASZNÁLATI HIBÁK VIZSGÁLATA KÖZÉPISKOLÁSOK FOGALMAZÁSAIBAN

Katona Edit

Újvidéki Egyetem, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

katonae.zenta@gmail.com

A tanulmány középiskolások fogalmazásainak hibajelenségeit elemzi. A munka a beszédproduktió-kutatások pszicholingvisztikai eredményeire támaszkodik, hisz akár csak beszéd alkalmával, az írásos mű létrehozásánál is a gondolatnak megfelelő szavakat keressük meg a mentális lexikonban, majd a nyelvtani szabályoknak, kommunikációs helyzetnek, pragmatikai viszonyoknak megfelelően rendezzük sorba. Az írásban és beszédben közös, hogy ugyanaz a tudatbázis és ugyanazok vagy hasonló tervezési készségek mozgósíthatók a nyelvhasználat mindkét módjában. A hibajelenségek vizsgálatából is kiderül, hogy a tervezési és kivitelezési folyamat egységei nehezen választhatók el egymástól.

Kulcsszavak: **beszéd, írás, nyelvbotlás, tollbotlás, megakadásjelenségek, lemma- és lexémakeresés, helyettesítés, felcserélés**

INTERNET – TUDÁS – REGIONALITÁS¹

(Egy kérdőíves felmérés nyomán)

■

Pásztor-Kicsi Mária

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

■

A világháló terjeszkedése egyre fokozottabb mértékben a mindennek felett álló globális szempontot helyezi előtérbe, nemcsak a gazdasági és politikai tartalmak, hanem a tudomány, a kultúra, a kommunikáció – s ennek folyamányaként – a nyelvhasználat terén is. Ez viszont létfontosságú kérdéseket vet fel a kisebb régiók és az ott élő közösségek, etnikumok minden téren történő felzárkóztatása, de ugyanakkor fennmaradása szempontjából is.

A felzárkóztatás egyik alapfeltétele a globális tudományos áramkörökbe való bekapcsolódás, ehhez azonban a világnyelvek (elsősorban az angol) magas szintű ismeretére, emellett pedig az IKT-adta tájékozási és tanulási lehetőségek minél nagyobb fokú hasznosítására van szükség, a fennmaradás nélkülözhetetlen feltétele viszont az anyanyelv minél teljesebb körű birtoklása, ami azonban kisebbségi helyzetben számos akadályba ütközik.

A kutatás a vajdasági felsőoktatás egy szegmensének, az újvidéki Magyar Nyelv és

Irodalom Tanszék hallgatóinak körében végzett kérdőíves felmérés eredményeit mutatja be, amelynek célja a hallgatók anyanyelvhasználati helyzetének, szerb-, illetve idegennyelvi ismereteinek, valamint számítógép- és internethasználati szokásainak feltérképezése volt.

Kulcsszavak: **világháló, globalizmus, regionalitás, anyanyelvhasználat, szerb- és idegennyelv-ismeret, számítógép- és internethasználati szokások**

1 A tanulmány a Szerb Köztársaság Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma 178017. számú projektumának keretében készült.

TÁRSNYELVEK ÖNÁLLÓSODÁSA EURÓPÁBAN

Molnár Csikós László

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

mcsikos@gmail.com

Elsősorban azokat a nyelveket nevezzük társnyelvnek, amely egy másik nyelvből váltak ki, és értek el bizonyos önállóságot, mint például a macedón a bolgárból, a moldován a románból, a ruszin az ukránból, a szlovák a csehből stb. Noha szinte mindegyik társnyelv helyzete sajátos, bizonyos hasonlóságok is felismerhetők közöttük, így a szlovák nyelv is és a macedón nyelv is beszélőinek akarata szerint vált önállóvá, sőt államnyelvvé. A moldován is államnyelv lett, alapnyelvtől eltérő írásmóddal, de ez inkább politikai kényszerűség következménye. A társnyelvnek az alapnyelvtől való eltérése akár minimális is lehet, mint a montenegrói nyelv esetében. Ez a közelmúltban vált el a szerbtől, miután önállósodott az az államalakulat, amely felett a montenegrói nemzetnek van szuverenitása. A székely nemzet ezzel szemben nem törekszik nyelvi önállóságra, nyelveként elfogadja a magyart. A Spanyolországban beszélt galego a portugál társnyelve, regionális hivatalos nyelvnek minősül. Nem számíthat politikai önállóságra Ukrajnában a ruszin, Szerbiában viszont Vajdaság Autonóm Tartományának egyik hivatalos nyelve. A vend a szlovén társnyelve, de sem Szlovéniában, sem Magyarországon nem ért el regionális önállóságot. Az Európai Unióban egyes regionális nyelvek hivatalos társnyelvi státust szereztek, például a katalán.

Kulcsszavak: társnyelv, nyelvi önállóság, hivatalos nyelv, kölcsönös érthetőség

SZERBIAI MAGYAR NYELVŰ KÖZSÉG- ÉS TELEPÜLÉSNÉVTÁR – LEHETSÉGES-E MEGOLDANI A PROBLÉMÁT?

Gaudényi Tivadar

Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia,

„Jovan Cvijić” Földrajzi Intézet, Belgrád

t.gaudenyi@gi.sanu.ac.rs

A szerbiai magyar község- és településnevek csak részlegesen vannak jelen a használatban. Ennek az a legfőbb oka, hogy az elektronikus és nyomtatott (hír)médiumokban az újságírók/szerzők kisebb hányada foglalkozik csak a község- és településnevek magyar nevének a helyes használatával. Hasonló a helyzet a rosszul fordított tankönyvek esetében is, logikátlan, következetlen megoldásokkal szembesülünk.

Tény, hogy a magyar közigazgatási szóhasználat valójában nagyjából csak azokra a településekre terjed ki, amelyeken meghatározott a magyar nyelvet használók száma.

A Szerb Köztársaság hivatalos (a Magyar Nemzeti Tanács által elfogadott) magyar nyelvű község- és helységneveit tekintve több esetben jogosult a kiigazítás (az elemzés alapján több mint 30 esetben), illetve a hivatalosban (a MNT által elfogadott névjegyzékben) nem létező magyar név használata (több mint 90 esetben a vajdasági, ill. 36 esetben a vajdaságon kívüli helységekre vonatkozóan).

HUMÁN TUDOMÁNYOK II.

A KOLDUSOK ÉS A HAJLÉKTALANOK SZTEREOTÍPIÁINAK VIZSGÁLATA AZ INTERTEXTUALITÁS TÜKRÉBEN

Madarász Kulcsár Sarolta

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,

Nyelv- és Irodalomtudományi Iskola, Újvidék

kulcsar.sarolta1988@gmail.com

Kutatásom során a peremre szorult emberek életútjával, az úttalan utak felfedezésével, az identitáskeresés megpróbáltatásaival, továbbá a társas magány útvesztőivel foglalkoztam. Ezáltal lehetőség nyílt a településekhez kapcsolódó sztereotípiák feltérképezésére a koldus, a koldulás és a hajléktalansors tükrében. A vizsgált szövegek mindegyike más-más módon mutatja be ezt a társadalmi réteget, a peremre szorultság legfőbb jellemzőit: az életmódot, a kialakult szokásokat és a létfenntartási rendszert. A kolduslétéhez kapcsolódó sztereotípiák nem sokban különböznek az időben és térben egymástól elhatárolt szövegekben sem. A különbség inkább a helyi színek meglétében mutatkozott meg, melyeket a települések, az embertársak és a pénznemek megnevezésében, valamint az ünnephez kapcsolódó sztereotípiákban véltem felfedezni.

Vajon milyen különbségek fedezhetőek fel egy koldus és egy hajléktalan között? Miben más az életmódjuk, életvitelük? Hogyan mutatkoznak meg ezek a különbségek a vajdasági magyar irodalomban?

A dolgozat célja, hogy rámutasson azoknak a sztereotípiáknak a meglétére, melyek a koldusok és a hajléktalanok életútját és útkeresését leginkább jellemzik.

Kulcsszavak: **koldus, hajléktalan, sztereotípia, útkeresés**

A REGIONÁLIS KULTÚRA ISMÉRVEI PAPP DÁNIEL NOVELLASZÖVEGEIBEN

■
Ispánovics Csapó Julianna

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
csapo@eunet.rs

■

A regionalizmus interdiszciplináris mivolta adminisztratív, gazdasági, történelmi, földrajzi, nyelvi, etnikai, vallási s nem utolsósorban kulturális különbségek, jellemzők meglétét feltételezi. Papp Dániel novellái a bácskai régió történelmi etnikai, vallási kulisszáinak a terében mozgó magányos novellahősök lelkivilágának a rajzolatai. A másság, idegenség, gyökértelenség alakzatai mellett a régió habitusából eredeztethető otthonosság érzésvilága is tetten érhető Papp szövegeiben. Novelláinak hívómondata a regionális emberi habitusok tudat- és érzésvilágára irányítja a figyelmet. A történelmi, etnikai, vallási, kulturális mivoltukba zárt novellahősök kistérségi otthonosságérzete egyrészt a régió történelmi, társadalmi, gazdasági jellegzetességeiből eredeztethető, másrészt a térség földrajzi attribútumai is alakformáló hatással bírnak. A tanulmány a bácskai vidék, a bácskai táj domborzati jellemzőinek, állat- és növényvilágának habitus- és kultúraformáló hatását, kulisszaépítő, szövegszervező megnyilvánulásait vizsgálja.

Kulcsszavak: Papp Dániel, Bácska, régió, kultúra, novella, táj, állatvilág, növényzet

EGY TUDÓS BÁNÁTI ÉLETPÁLYA

Lambrecht Kálmán (1889–1936),
a paleontológus, ornitológus és etnográfus

Németh Ferenc

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
ferencnemet@yahoo.co.uk

Tudománytörténeti örökségünk módszeres feltárása a mai napig várat magára, s ebből adódóan még mindig jobbra ismeretlen és feltérképezetlen az egykor vidékünkön született természettudósok és feltalálók tudományos opusa. Csak néhány jelesebb név maradt fenn a köztudatban, ugyanakkor számos szorgalmas kutató nevét, munkásságát továbbra is homály fedi. Így feledkeztünk meg egy jeles pancsovai tudósról, Lambrecht Kálmán (1889–1936) paleontológusról, ornitológusról és etnográfusról, akinek gazdag, nálunk jobbra feledésbe merült életpályája tudománytörténeti örökségünk része. Olyan tudományos életmű az övé, amelyre mindenképpen büszkék lehetünk.

A tanulmány az ő tudományos életpályáját körvonalazza.

Kulcsszavak: **Lambrecht Kálmán, Pancsova, Vajdaság, tudománytörténet, Herman Ottó**

EGY BAROKK SZEREPPERS

Zrínyi Miklós: *Ariánna sírása*

Utasi Csilla

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
csilla.utasi@gmail.com

Zrínyi Miklós *Adriai tengernek Syrenaia* című, vegyes tartalmú gyűjteménye 1651-ben, Bécsben jelent meg. A Syrena-kötet pásztori verseit a legtöbb Zrínyi-kutató életrajzi allegóriákként fogta fel: a beszélőt Zrínyi Miklósnak, Violát pedig első feleségének, a korán elhunyt Draskovics Mária Eusébiának feleltették meg. A Giambattista Marino és Errico Scipio költeményein alapuló *Ariánna sírásának* felütésében a lírai én égető szerelméről vall, a kis isten rajta aratott két győzelmére, majd Violára panaszkodik, s azt állítja, inkább énekelné Viola kegyetlenségét, ám Cupido annak fejében kegyelmez neki, ha Ariadné panaszát adja elő. Klaniczay Tibor és Kovács Sándor Iván szerint a költeményt a jegyesek valamely átmeneti összezördülése válthatta ki. Kovács Sándor Iván a teljes metamorfózis verseként olvassa az Ariánna sírását, melyben a nemek cseréje játszódik le: a férfi beszélő nővé, kedvese pedig férfivá változik át. A dolgozat szerzője a költemény új olvasatát adja: a verset egyfelől elhelyezi a Syrena-kötet szerkezetében, másfelől pedig a szövegnek azokat az önreflexív kijelentéseit emeli ki, melyek Ariadné szólását barokk szereppersként formálják meg.

Kulcsszavak: **Zrínyi Miklós, Ariánna sírása, bukolikus líra, életrajzi olvasat, a teljes metamorfózis verse, barokk szereppers**

EGY „TETSZHALOTT” MŰFAJ ÚJRAÉLESZTÉSE

Térey János és Szálinger Balázs regényírásáról

■

Bence Erika

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
erika.bence1967@gmail.com

■

A nemzet születéséről szóló archaikus alapműfajként megnyilatkozó eposzt a 19. század hivatalos irodalmi kánonja (pl. Toldy Ferenc irodalomtörténete) végképp elavult és kihunyt műfajnak minősítette. Arany János kísérletei (pl. *Csaba-trilógia*, *Daliás idők/Toldi-trilógia*, *A nagyidai cigányok*) többet jelenítenek meg a műfaj visszájából és paródiájából, mint az ősi műfaj karakterisztikáiból (IMRE 1996). A 19. századi európai verses regény a „hőstelen” kor (TAMÁS 1998) műfajaként, a romantika világképének és irodalmának ellenhatásaként, az eposz (és a romantikus történelmi regény) kritikájaként jött létre és alakult. A nyugat-európai verses regény azonban a századforduló irodalmi gondolkodásában (a klasszikus modern hatásrendszerében) már ismét a perifériára került műfajok sorában látható, míg a magyar irodalom alakulástörténetében a verses regény megújulásai és transzformációi a mai napig jelentkezők és szerves részei az irodalom életének. E szempontból két, a magyar verses epikai hagyományra reflektáló alkotást, Térey János *Átkelés Budapesten* (2014) és Szálinger Balázs *Fehérlófia* (2015) című művének néhány mozzanatát elemzi a tanulmány.

Kulcsszavak: **eposz, 19. századi irodalom, verses regény, hőstelen kor, újraalkotás**

PRAGMATIKUS HELYZETMONDATOK A VAJDASÁGI FRAZÉMA-ÁLLOMÁNYBAN¹

■

Rajšli Ilona

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
rajsli@stcable.net

■

A helyzetmondatok vizsgálata az utóbbi évtizedekben jelentős teret kapott; mind a frazeológiai, antropológiai nyelvészeti, mind pedig az interkulturális hatások szempontjából. A helyzetmondat fogalmát eddig sokféleképpen definiálták, emellett az elnevezése is nagyfokú terminológiai változatosságot mutat: a *szokványos kifejezés*, *szituációs klisé*, *konvencionális szójárás*, *konvencionális pragmatikai formula* megnevezés egyaránt ismeretes. A meghatározások közös eleme a beszédhelyzethez kötöttség momentuma, az „akkor szokták mondani, ha...” típusú fordulat jelenléte; pl. *Zabba mennek a lovak! Veri az ördög a feleségét.*

E típus a frazeológiai kutatások fontos összetevője, hiszen egyféle átmenetet, határsávot képez az idiomatikus elemek és a szabad szókapcsolatok között. A pragmatikus helyzetmondatok sok közös vonást mutatnak a közhelyekkel, hiszen egyrészt axiomatikusak, másrészt tipikus helyzetekhez köthetőek. Gyűjtésük a beszélt nyelvben lehetséges, hiszen előfordulásuk a dialogikus jellegű szövegekben értelmezhető. A dolgozatban egy kistérség (Óbecse, Bácsföldvár és Péterréve) anyagát vizsgáljuk a szemantikai-pragmatikai szintek, valamint a szövegbe épülés módja szerint.

Kulcsszavak: **frazeológia, helyzetmondat, konvencionális kifejezés, pragmatika, beszédhelyzet**

1 A tanulmány a Szerb Köztársaság Oktatás- és Tudományügyi Minisztériuma 178017. számú projektumának keretében készült.

AZ OLVASÓVÁ NEVELÉS METODIKÁJA

Törteli Telek Márta

Újvidéki Egyetem, Interdiszciplináris és Multidiszciplináris Doktori Iskola, Újvidék

ttmarta@stcable.net

Napjaink közoktatásának egyik kulcsproblémája az olvasóvá nevelés, főként az esztétikai szövegek olvasása iránti kedv felkeltése, fenntartása, a Neumann-galaxis korában. Ugyanis az olvasás mint időtöltés egyre kevésbé vonzó a multimédiás fogyasztói társadalomban. Így a szépirodalom olvasásának megszerettetése az egyik legnagyobb kihívása a mai iskolának.

Nekünk, pedagógusoknak az egyik legfontosabb teendőnk, feladatunk az információhordozók közti tájékozódó képesség kialakítása, fejlesztése, amelynek alapvető eszköze, ugyanakkor feltétele az olvasás. Ám az olvasott ember nem csupán tájékozottabb, de érzelmi élete, személyisége is gazdagabb. Akik nem olvasnak szépirodalmat, valami nagyon fontosat veszítenek el: önmaguk és mások megismerésének és megértésének szinte kiapadhatatlan forrását; annak lehetőségét, hogy az író pillantása révén másként tekintsenek a világra.

A dolgozat arra a kérdésre keresi a választ, hogy a digitális kultúra korszakában hogyan lehetne megőrizni az irodalomolvasást és az általa nyújtott előnyöket. A PISA-vizsgálatok háttérkérdőíveiből kiderült, hogy alapvetően kisiskoláskorban dől el, hogy elkötelezett olvasó válik-e valakiből. Az olvasóvá nevelés éppen ezért fontos eleme az alsó tagozatos olvasástanítás és az irodalmi nevelés célrendszerének.

Kulcsszavak: Neumann-galaxis, olvasás, olvasóvá nevelés, szépirodalom

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I.

PSZICHOLÓGIA ÉS POLITIKA – POLITIKAI PSZICHOLÓGIA

■
Hódi Sándor

Széchenyi Stratégiakutató Társaság, Ada
szechenyiintezet@adacity.net

■

Közismert, hogy rövid, de viharos története során, sok helyen „állampolitikai érdekből” hosszabb-rövidebb időre betiltották a pszichológiát, a pszichológusképzést szigorú politikai keretek közé szorították, de ott is, ahol szabadabb légkör uralkodott, voltak és vannak olyan lélektani témák, amelyek kutatása kifejezetten kockázatos.

A történelmi, társadalmi és politikai „hullámverés” leképeződik magának a pszichológiának a történetében, amelyben a különböző ideológiák, filozófiai irányzatok, társadalom-felfogások lecsapódásai változtatják egymást. A helyzetet bonyolítja, hogy a pszichológia sokszorosan interdiszciplináris tudomány, amely különböző tudományágak kereszteződési pontjában áll, ennél fogva többnyire különböző tudományos módszertanok alapján végzett kutatómunka során előállított, és különböző tudományos közösségek által elfogadott ismeretek halmaza kerül egymás mellé, amely ismereteket mindmáig nem sikerült egységes elméletbe (rendszerbe) integrálni. Újabb gondot jelent, hogy magán a pszichológián – mint megismerő tevékenységen belül is – mély megoszlás tapasztalható, amelyek mögött nem csupán eltérő érdekek húzódnak, hanem mindegyik mást ragad meg, mást emel ki az ember élményvilágából, természeti és társadalmi beágyazottságából, pszichikumából, tudatából, viselkedésvilágából, az emberi lét komplexitásából.

Kulcsszavak: lélektan, pszichológusképzés, politika, pszichikum, érdekek, módszertan

AZ AFFEKTÍV TÉR ÉS AZ ÉRZELMEK DIMENZIONÁLIS ELMÉLETEI

■

Grabovac Beáta

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
beagrabovac@gmail.com

■

Az érzelemelméletek közül munkánk két domináns és ma is népszerű irányzatot céloz meg és mutat be: a diszkrét, alapérzelmeket hirdetőt és a dimenzionális nézőpontot.

E két irány a pszichológián mint tudományon belül váltakozó időközönként dominált, manapság azonban sok kutatás elméleti kiindulópontja vagy az egyik, vagy a másik nézőpont.

Az affektív tér szerveződését vizsgáló munkák például a dimenzionális nézőpontra alapoznak, és lehetőséget nyújtanak arra, hogy különböző érzelmi – vizuális, verbális, auditív – ingerek térbeli elhelyezkedését vizsgáljuk.

Az affektív térre irányuló kutatások lehetővé teszik különböző adatbázisok kidolgozását, és külön érdekességük, hogy kultúrközi összehasonlításokat is motiválnak.

Kutatásainkban nyelvi ingerekkel dolgoztunk azzal a céllal, hogy különböző érzelemfogalmak és érzelmi töltésű szavak jellemzőit feltárjuk.

Kulcsszavak: **diszkrét érzelmek nézőpontja, dimenzionális nézőpont, affektív tér**

A POZITÍV ÉS NEGATÍV MINŐSÍTÉS

Varga Brigita

Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnázium, Szabadka

A pozitív és negatív minősítés, értékelés, mint a dicséret, a büntetés alkalmazása, elengedhetetlen az erkölcsi nevelésben. Tény az, hogy a pedagógia a legtermészetesebb, de egyúttal a legnehezebben kivitelezhető igazságok tudománya. Megfelelő felkészültséget, mélyreható hozzáértést követel a pedagógustól hivatása. Csak úgy lesz jártas e témában, úgy lesz szakszerű és hozzáértő a problémákkal szemben, ha művésze lesz az emberformálásnak. Az értékelése is úgy lesz hatásos, pozitív aktiválást teremtő, ha tisztában van a minősítés következményeivel, azok igénybevételével és sokrétű nevelői munkája közben ideálisan jár el. Ehhez nélkülözhetetlen tanulóink egyéniségének alapos megismerése, ami elengedhetetlen feltétele az eredményes nevelésnek. Ha nem ismerjük tanulóinkat, egyéniségüket és képességeiket, nem tudjuk őket megfelelően nevelni. Okítani igen, de nem nevelni. Ha testre szabottan szeretnénk nevelni, büntetni, akkor természetesen a részletekbe menően kell ismernünk a tanulót. Nagy türelmességet igénylő munka, de megtérül. Legcélszerűbb a megfigyeléseket egy naplóban vezetni, ez elősegíti, hogy helyes értékelést készítsünk a tanulókról. Ehhez pszichológiai és nevelői szakértelem is szükséges.

Kulcsszavak: **minősítés, értékelés, dicséret, büntetés, nevelés, nevelői szakértelem**

GYERMEKEK KÖRNYEZETI ATTITÜDJÉNEK MÉRÉSE A CHEAKS SKÁLA SEGÍTSÉGÉVEL

■
Major Lenke

Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
lenkemajor@gmail.com

■

A környezet minőségének megtartása és javítása érdekében különösen fontosak az olyan tanulási mechanizmusok fejlesztése, amelyek segítenek a diákoknak megérteni a természeti környezet és az emberi tevékenységek közötti összefüggéseket, s azt, hogy a problémákat hogyan lehet megoldani.

A környezeti nevelés alapvetően nem ismeretek átadása, hanem beállítódások, attitűdök, érzelmi viszonyulások alakítása. A cselekedetek irányítása attitűdök révén történik. A környezeti nevelést úgy is értelmezhetjük, mint a viselkedés megváltozásával összefüggő készségek és értékek fejlesztését, amelyek szerves részét alkotják az ökológiai műveltségnek.

Az attitűdök mérése közvetlen megkérdezéssel vagy megfigyeléssel történik, melynek során megfigyelik az emberek viselkedését, vagy használhatnak indirekt módszert is (megkérdezik őket körülményeiről, vagyis értékelik fiziológiai válaszaikat). Egy személy verbális beszámolója az attitűdjeiről azonban igen gyenge korrelációt mutat az attitűdtárggyal kapcsolatos valóságos viselkedésével. Az attitűd közvetlenül tehát nem mérhető, csak az attitűd megnyilvánulásai, azok azonban közvetlenül és közvetetten is mérhetőek.

Munkámban a Varga Attila által 2004-ben adaptált CHEAKS (*Children's Environmental Attitude and Knowledge Scale*, vagyis *Gyermek Környezeti Attitűd- és Tudásskála*) kérdőív attitűdmérő részét mutatom be.

A vizsgálati eszközt egy 2013-ban elvégzett felmérés során alkalmaztuk, melynek célja a szabadkai alsó tagozatos tanulók környezeti attitűdjének vizsgálata volt.

Kulcsszavak: környezeti nevelés, attitűd, attitűdmérés, CHEAKS

A Z GENERÁCIÓ TANULÁSI SZOKÁSAIRA HATÓ TÉNYEZŐK A 21. SZÁZAD DIGITÁLIS VILÁGÁBAN

■
Nagy Szilvia

Zentai Gimnázium és Kollégium, Zenta
nszilvia@yahoo.com

■
Esztelecki Péter

Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, Zenta
esztelecki@gmail.com

■
Kőrösi Gábor

Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, Zenta
imgaboy@gmail.com

■
A digitális technika egyre jobban átszövi életünket, szinte el sem tudjuk képzelni mindennapjainkat internet, számítógép vagy okostelefon nélkül. Ez hatványozottan igaz a Z generációs fiatalokra, akik életük egy részét a digitális világban élik. Az X és Y generációkhoz képest teljesen megváltoztak kommunikációs és tanulási szokásaik, s ez megköveteli az oktatási rendszer változtatását, valamint a tanárok, mint digitális bevándorlók számára is új problémákat vet föl, mivel a klasszikus tanítási módszerek általában nehézkesen alkalmazhatóak. A „dotcom” néven is emlegetett diákok a digitális világba születtek bele, számukra minden digitális eszköz természetesnek számít, és azokat nem csak kiegészítő eszközként használják, hanem életük szerves részét képezik. Sokat mozognak digitális térben, itt tartják a kapcsolatot ismerőseikkel, itt ismerkednek, szórakoznak, és a tanulást is efelé próbálják terelni. A felgyorsult világban a generációk gyorsan és élesen váltják egymást, sok tanár és szülői értetlenül áll a felmerülő problémák előtt, és folyamatosan azt hangoztatják, hogy az „ő idejükben más volt”. Már az Y generáció számára sem volt teljesen megfelelő a klasszikus oktatási rendszer, azonban ez még szembeötlőbb a Z generációs tanulók esetében, akik a tanórán is igénylik a technikai eszközök használatát és az interaktivitást, valamint azt, hogy idejüket önállóan oszthassák be.

Kutatásunk során megvizsgáltuk, hogy a Z generációs diákok milyen digitális eszközökkel rendelkeznek, hogyan használják ki az internet adta lehetőségeket a mindennapi életben és a tanulás során.

Kulcsszavak: **Z generáció, digitális eszközök, tanulási szokások, oktatási módszerek, 21. század**

AZ OKOSTELEFONNAL TÁMOGATOTT TANÍTÁS LEHETŐSÉGEI A VAJDASÁGI MAGYAR KÖZOKTATÁSBAN

■
Kőrösi Gábor

Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, Zenta
korosi.gabor@hotmail.com

■
Esztelecki Péter

Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, Zenta
esztelecki@gmail.com

A nagyvilág, amely körülvesz bennünket, egyre kisebb és kisebb lesz. A pár éve még hatalmasnak hitt eszközök, és megfoghatatlannak tartott fogalmak egyik napról a másikra zsebméretűvé zsugorodtak. Gondolunk itt elsősorban a többek által tévesen mobiltelefonnak hívott személyi számítógépekre és a körükük épült oktatási szolgáltatásokra.

Természetesen a mobilpiacon végbemenő technikai forradalom kihatással van számtalan más iparágra és az oktatásra is, melynek köszönhetően a pedagógustársadalom és az iskolák is kénytelenek lecserélni pedagógiai eszköztáruk egy részét, és radikális változtatásokat véghezvinni. Míg régen a tanár és az iskola volt a tudás központja, annak hordozója, addig mára ez merőben megváltozott. Ez a meglátás exponenciálisan igaz, ha az okos eszközökről, vagyis annak oktatásban történő felhasználásáról az M-learningről beszélünk. Ugyanis az okos eszközeink által támogatott oktatásban nemcsak az információ tárolásában találunk újszerű megközelítést, de változik a hozzáférhetőség, a megoszthatóság, az interaktivitás is, mely korábban soha nem látott mértékű fejlődést és modernizációt hoz magával. A mobiltelefon esetleges tanórai bevezetése során számtalan pozitív és negatív hatással kell majd számolnunk, ám mindemellett a társadalmi előítélettel is meg kell küzdeni, hiszen ezzel az újonnan jött oktatási lehetőséggel jelenleg még nem tudnak mit kezdeni.

Kutatásunkban a téma feldolgozása során 455 vajdasági diákkal és 48 tanárral végeztünk egy felmérést, melyben a következő kulcskérdésekre kerestük a válaszokat: Vajon az M-learning felhasználási lehetőségei közül melyeket ismerik, használják? A jelenlegi oktatási környezetben hogyan viszonyulnak a témához a tanulók és tanáraik? Ismerik-e és használják-e az M-learning szolgáltatásokat, a felhő (cloud) rendszereket? Munkánk eredményeként egy átfogó képet kaptunk, melynek köszönhetően kirajzolódni látszanak az M-learning felhasználásának lehetséges körvonalai a vajdasági közoktatásban.

Kulcsszavak: M-learning, okostelefon, közoktatás, Vajdaság

A TANULÓK INTERNETHASZNÁLATI SZOKÁSAI A BIZTONSÁG TÜKRÉBEN

■
Simonyi Dénes

Ivan Sarić Műszaki Iskola, Szabadka
denes.simonyi@gmail.com

■
Kőrösi Gábor

Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, Zenta
korosi.gabor@hotmail.com

■
Tudatos és biztonságos internetezés. Ez az, amire akarva-akaratlanul, de bizonyos mértékben mindannyian törekszünk. Tudjuk-e, hogy valójában mit is jelent ez a két fogalom? A kérdés hallatán többen a vírusirtók fontosságára, vagy a Facebook nullákkal és egyesekkel kirakott kacskaringós sikátoraiban ránk leselkedő veszélyekre hívnák fel a figyelmünket. Természetesen a valóság ettől azért jóval többet takar.

Gyakorló pedagógusként igyekszünk mindent megtenni azért, hogy diákjaink a játék és a szórakozás mellett ne csak szemlélői, hanem résztvevői is legyenek a digitális világnak, minél rutinosabban mozogjanak benne, és az ott töltött idő legnagyobb hányadát hatékonyan használják föl. Evidens, hogy a veszély és a vele járó kockázat jelen van mindennapjaink internethasználatában, és ezt nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Meglátásaink szerint mindazonáltal sajnos, iskolán belül és kívül is igen kevés szó esik arról, hogy ezt a hatékony időtöltést hogyan lehetne biztonságosabbá és tudatosabbá formálni. Hogyan válhatunk tudatos internet-felhasználókká? Ez a kérdés nem új keletű, de a példátlanul felgyorsult, már-már követhetetlen információcserének köszönve – legyen az az információ valós vagy akár hamis – napról napra aktuálisabb. A nyugati társadalom már hosszú évek óta komolyan foglalkozik vele. Jó példa erre az *Eu Kids Online* projekt, amelynek keretein belül az utóbbi évtizedben közel 25 országban végeztek az adott témakört felölelő széleskörű kutatást.

Munkánkban a fent említett *Eu Kids Online* és a *Net Children Go Mobile* kutatások eredményeit és kérdőíveit alapul véve, arra kerestük a választ, hogy nálunk, a vajdasági magyar közösségben vajon létezik-e a nyugati társadalmakhoz hasonló tudatosan internetező réteg, és ha igen, akkor milyen mértékben ismeri fel a fennálló kockázatokat és veszélyeket. Kutatásunk eredményeként, ha nem is teljes, de legalább hozzávetőleges képet kaphattunk a diákok, szüleik és a tanáraik témát érintő hozzáállásáról.

Kulcsszavak: **internethasználat, középiskola, Eu Kids Online, Net Children Go Mobile, Vajdaság**

A MARKETING SZEREPE AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK MŰKÖDÉSÉBEN – NEMZETKÖZI ÉS HAZAI HELYZETKÉP

■
Muhi B. Béla

Educons Egyetem, Közgazdasági Kar, Kamenica,
bela.muhi@educons.edu.rs

■

Manapság a marketing nem csak a gazdasági szféra és a profitorientált vállalatok privilégiuma. A marketing alkalmazása egyre inkább teret nyer más területeken is, mint például a civil szférában, az egészségügyben, az oktatásban stb. Így olyan ágazatai alakultak ki a marketingnek, mint a non-profit marketing, ökomarketing (zöld-marketing), településmarketing, ország-, régió-, városmarketing, vagy éppen az oktatásmarketing (óvodamarketing, iskolamarketing, egyetemmarketing elnevezések is használatosak).

Napjainkban a piacon nemcsak fizikai termékek, hanem eszmék, szellemi termékek, szabadalmak is forgalmazhatók, sőt a politikában az ígérek és szavazatok cserélnek gazdát. Az oktatás terén a marketing tárgya a képzés, majd a tudás, amit az oktatási intézmények „bocsátanak áruba” a potenciális vásárlóknak, felhasználóknak, a diákoknak. Az oktatási intézményeknek, akár csak a gazdasági és más szervezeteknek is, van küldetésük, missziójuk, víziójuk, stratégiájuk, hosszú és rövid távú terveik, célkitűzéseik. Mindezek egy jól kialakított marketingrendszer keretében alapozhatók meg a leginkább. Ebben a munkában az oktatásmarketingot a nonprofit marketing egyik alapágaként mutatjuk be.

Kulcsszavak: **marketing, nonprofit marketing, oktatás, oktatásmarketing**

AZ EGYETEMEK REGIONÁLIS- GAZDASÁGFEJLESZTÉSI SZEREPE

Takács Zoltán

Vajdasági Magyar Doktoranduszok és Kutatók Szervezete, Szabadka

takac.zoltan@gmail.com

A helyi társadalmak, városok számára egy felsőoktatási intézmény fontos szellemi és gazdasági bázist jelent. Az intézmény helyi gazdasági hatásai a következőkben jutnak kifejezésre: munkaerő alkalmazása, a helyi jövedelmek növekedése, a helyi vállalkozások, beszállítók növekvő megrendelése, a hallgatói szükségleteket kielégítő szolgáltatások megjelenése (elszállásolás, étkeztetés, szórakozás stb.), illetve azok továbbgyűrűző (multiplikatív) hatásai. Az intézmények tudástermelő, humánerőforrás-fejlesztő, kutatás-fejlesztési tevékenységekből származó, hosszabb távon kifejezésre jutó hatásai mellett a városban új kulturális igények jelennek meg, pozitívan alakul a város arculata, szellemi pezsgése, presztízse, amely új gazdasági szereplőket vonz, és a helyi társadalom megtartó erejét növeli. A tanulmány (és a *Tudóstalálkozó 2015* tudományos konferencián elhangzott előadás) Szabadka felsőoktatását vizsgálja, gazdasági, régiófejlesztési szempontok alapján. Az (elsősorban) angolszász irodalmi feldolgozást egy a régióban (elsősorban Szabadkán) működő felsőoktatási intézményeket vizsgáló empirikus kutatás zárja.

Kulcsszavak: **egyetem, Szabadka, gazdaság, regionális fejlesztések, kutatás**

VAJDASÁG MAGYARSÁGÁNAK JÖVŐJE – GAZDASÁG, MARKETING ÉS PROPAGANDA A VALÓSÁG FÜGGVÉNYÉBEN

■
Dobó Róbert

Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Pécs

■

A vajdasági magyarság jövője egy olyan kritikus téma, amely dominál az aktuálpolitikában, különböző nézőpontokat ütköztet. Kérdés, hogy mely nézőpontok helyesek? A marketing egy alulértékelt tudományterület, amelyet legfőképpen manipulációs technikáiról ismernek, s épp ezért félre is értik. Az alap- és háttérfolyamatok, amelyeket a marketing eszköztárával végez bármely szervezet, nagyrészt rejtve maradnak. A vajdasági magyarság kérdése történetileg is vizsgálendő, habár a mai helyzet legfőképpen Jugoszlávia fölbomlásának köszönhető. Az egykor stabil gazdasági, politikai és szociokulturális háttér fölbomlott, a privatizációs folyamatok katasztrófába torkollottak, nem szólva a magyarság privatizációs részarányáról. Változott a munkapiac, a verseny és az állam állampolgárokhoz fűződő viszonya, ebben a helyzetben kell megtalálni a megmaradás lehetőségét. Az aktuális helyzetet tetézi a gazdasági, nyelvi, intézményi és oktatási háttér, amely a realitások formálója. A cikk a változó légkör és az aktuális gazdasági és intézményi kérdések függvényében vizsgálja, hogy mennyire reálisak azok a populáris és politikailag motivált kijelentések, amelyek a vajdasági magyarság hosszú távú megmaradását propagálják.

Kulcsszavak: **közgazdaság, marketing, propaganda, magyarság, Vajdaság**

HATÁRÚTON

A nemzetközi migráció problémája Szerbiában és Magyarországon

■
Ördögh Tibor

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Politikatudományi Intézet, Budapest
Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar,
Társadalomtudományok és Nemzetközi Tanulmányok Intézet, Veszprém
ordogh.tibor1985@gmail.com

■

A nemzetközi migráció problémája Szerbia esetében már évek óta kitapintható. A jobb élet reményében ezrek vándoroltak már át az elmúlt időszakban az észak-bácskai útvonalon Magyarország irányába. Az illegális migránsok négy hullámát tudjuk megkülönböztetni. A 2000-es években többnyire afgán, iraki és pakisztániak indultak útnak, őket követték az arab tavasz menekültjei, majd a szíriai és Iszlám Állam elől menekülők, továbbá a koszovóiak. Az illegális migráció útvonala is megváltozott és koncentrálódott Szerbiára.

Magyarországon 2013-tól vált akut gondná a megnövekedett migránsok száma. Szerbia menekültügyi rendszere alkalmatlan ennek kezelésére, míg Magyarországot a közösségi menekültügyi rendszer alkalmazása köti. Egyik országban sem bizonyulnak megfelelőnek az elhelyezési lehetőségek (nincs megfelelő férőhellyel rendelkező befogadóközpont). A két állam miniszterelnöke hathatós megoldást sürgetett a migráció fékezésére, viszont a gyakorlatban semmilyen előrelépés nem történt. Szerbia esetében változatlan maradt a rendszer, míg a magyar kormányfő nemzetállami keretekben oldaná meg a helyzetet, szembe helyezkedve az uniós előírásokkal.

A tanulmány fogalmi tisztázást, a megnövekedett migráció hátterét és az alkalmazandó szabályozási rendszert kívánja bemutatni – mind a szerbiai, mind pedig a dublini rendszer ismertetésével – továbbá a politikusok és hivatalok reakcióját a migránsok hullámaira.

Kulcsszavak: **illegális migráció, menekültügy, Szerbia, Európa, befogadóközpontok, Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, Komesarijat za izbeglice i migracije**

INNOVÁCIÓS LEHETŐSÉGEK AZ ÉLELMISZERIPARBAN

Kovács Sárkány Hajnalka

Debreceni Egyetem, Hankóczy Jenő Doktori Iskola, Debrecen

hajnalka.kovac@gmail.com

Szerbia jogalkotása az Európai Unióhoz történő csatlakozási törekvések nyomán az élelmiszer-biztonságra vonatkozó jogi szabályozást is közelítette az unióban elfogadottakhoz. A jogrend „átvétele” azonban nem zajlik zökkenőmentesen, hiszen nem csak egy joganyag megjelentetéséről van szó, azt az élelmiszeripar szereplőinek megfelelő módon tudniuk kell alkalmazni.

A tanulmány keretében ismertetem a 2013-as évre vonatkozó legjelentősebb, aktuális élelmiszer-biztonságra vonatkozó szerbiai joganyagot. Munkám további részében arra keresem a válaszokat, hogy milyen mértékben elégíti ki a jogszabályi előírásokat a szerbiai élelmiszerfeldolgozó-ipar. Ez alatt jelen esetben a „HACCP program” 2013-as bevezetését, továbbá a jogszabályokkal és az azok ellenőrzésével kapcsolatos iparági attitűdöket értem.

Munkám célja, hogy rávilágítsak az élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos jogszabályi háttér hiányosságaira, és egyben felhívjam a figyelmet arra, hogy a 2013-as évhez viszonyítva, néhány kivételtől eltekintve, a vizsgált területen nem tapasztalható 2015-ben számottevő előrelépés. Munkámban javaslatot teszek a szükséges jogszabályi módosításokra, és az ágazat oktatási profiljának a kiegészítésére.

Kulcsszavak: Szerbia, élelmiszer-biztonság, jogi szabályozás

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II.

MIÉRT NEM MEGY A SZERB?

■
Palusek Erik

Közgazdasági és Kereskedelmi Iskola, Zenta
palusekerik@yahoo.com

■

Vajdaságban, a tömbben élő magyarság körében általános tapasztalat a szerb nyelv hiányos ismerete, ami a szülőföldön történő érvényesüléskor hátrányt jelenthet. A Tisza mente magyar közösségeiben is hasonló a helyzet, hiszen a magyar többségű településeken a környezettől nehéz elsajátítani a szerb nyelvet, mivel a helyi szerbség kisebbséget alkot, és gyakran jobban beszéli a magyar nyelvet, mint a magyarok az államalkotó nemzetét. Az általános- és középiskolákban ugyan környezetnyelvként oktatják a szerb nyelvet, a tapasztalat azonban azt mutatja, hogy mégsem elég hatékonyan ahhoz, hogy az itt pallérozódó fiatalok egy használható nyelvtudással rendelkezzenek.

Kutatásomat a zentai magyar tannyelvű hatodik, hetedik és nyolcadik osztályos általános iskolás diákok körében végeztem el, amelynek célja az volt, hogy kiderítsem, a szerb nyelv nehézkes elsajátításának okait, valamint azt, hogy egyáltalán milyen szinten beszélik a nyelvet.

A hipotézis a következő állításokat foglalja magában: 1. a célcsoport tagjainak többsége egyáltalán nem, vagy nagyon rosszul beszél szerbül; 2. a célcsoport többségének, az iskolai szerbórákat leszámítva, kevés lehetősége van a szerb nyelv gyakorlására és elsajátítására; 3. az általános iskolai szerbórákon nehéz megtanulni szerbül, mert a szerb, mint környezetnyelv oktatásának módja nem megfelelő; 4. a megkérdezettek a nehézségek ellenére fontosnak tartják, hogy megtanuljanak szerbül.

Kulcsszavak: **tömbmagyarság, szerb nyelv, környezetnyelv, nyelvoktatás, nyelvtudás, nyelvtanulás**

MAGYAR NEMZETI KÖZÖSSÉG VAJDASÁGBAN – HOVA ÉS MIRE IRATKOZNAK AZ ÉRETTSÉGIZŐ DIÁKLÁNYOK?

■
Lendák-Kabók Karolina

Újvidéki Egyetem,
Inter- és Multidiszciplináris Központok Szervezete (ACIMSI),
Társadalmi Nemek Központ, Újvidék
karolina.lendak@uns.ac.rs

■
Lendák Imre

Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
lendak@uns.ac.rs

■
A dolgozat célja kimutatni a magyar nemzeti közösségből származó, végzős középiskolás diáklányok továbbtanulási preferenciáit Vajdaság területén. A dolgozat kérdőíves kutatáson alapszik, amelyet összesen 818 magyar végzős diák töltött ki Vajdaság tizenkét községében a 2013/2014-es tanév végén. A kérdőív összesen húsz kérdésből állt. A kérdések témakör szerint: (1) anyanyelvük ismerete, (2) a környezeti nyelv tudása, (3) szüleik iskolai végzettsége, (4) továbbtanulási terveik, (5) Magyarországon vagy Szerbiában tanulnak-e tovább, (5) véleményük a nőkről a műszaki és neveléstudományokban. A diákok válaszainak elemzése „férfi-női” bontásban történt meg. A dolgozat kimutatja, hány vajdasági diáklány folytatja tanulmányait a középiskola elvégzése után, és hol szeretnék folytatni tanulmányaikat? A dolgozat elemzi, hogy miért döntenek a végzős diáklányok a hazai, illetve a magyarországi felsőoktatási intézményekben való továbbtanulás mellett. A kutatás kimutatja azt is, hogy a diáklányok nagy száma nem a többségi (szerb) nyelv tudásának hiánya miatt hagyja el az országot, hanem az Európai Unióban szerzett oklevél vonzza őket. A dolgozat rámutat arra, hogy a diáklányok kisebb számban választják a műszaki szakközépiskolákat, és az elvégzett középiskola után még kevesebben tanulnak tovább a műszaki karokon. Ennek okát a női „blokkerekben” lehet keresni, vagyis a diáklányok az otthoni neveléssel és a társadalmi elvárásokkal összhangban cselekszenek. A dolgozat felhívja a figyelmet arra, hogy a csökkenő létszámú vajdasági magyar közösségnek egy felsőoktatási stratégiát kell kialakítania, az anyanyelvű felsőoktatás hiányát kell áthidalnia. Emellett az elvándorlást csökkenteni lehetne azzal is, ha a nőket a műszaki egyetemek felé irányítanánk, amelyeket könnyebb befejezni a környezeti nyelv tökéletes ismerete nélkül, illetve amelyek több esélyt biztosítanak (mind a lányok, mind a fiúk számára) a munkaerőpiacon.

Kulcsszavak: **középiskola, diáklányok, továbbtanulási preferenciák, elvándorlás, műszaki tudományok**

A KULTÚRAKÖZISÉG VÁLSÁGA VAJDASÁGBAN – A NYOMTATOTT SAJTÓ TÜKRÉBEN

■
Tóth Glemba Klára

Tartományi Tudományügyi és Tehnológia Fejlesztési Titkárság, Újvidék

klara.glemba@gmail.com

■

A tanulmány az aktuális interkulturális állapotot próbálja felfedni, az állami alapítójoggal rendelkező, Vajdaságban szerb nyelven megjelenő, nyomtatott sajtón, napilapon keresztül, s keresi a választ arra, hogy a többnemzetiségű, multikulturális Vajdaságban jelen van-e még a kultúraköziség, s ha igen, akkor milyen mértékben. Vajdaságban a kisebbségi kultúrák az állam nyelvén értekeznek (szerb nyelven) és tájékozódnak egymásról. Ennek hiányában a kisebbségi kultúrák nemcsak egymástól távolodnak el, hanem egyúttal a többség kultúrájától is.

A kutatás a kultúraköziséget a kultúrák találkozásaként, dialógusaként szemléli, s abból a feltevésből indul ki, hogy a kisebbségi kulturális rendezvényekkel, eseményekkel kapcsolatos hiányos tájékoztatás eredményeként, megfelelő kultúrpolitika hiányában a kultúraköziség válságba került.

A kultúraköziség válsága a többnemzetiségű, multikulturális Vajdaságban azzal a veszéllyel jár, hogy eltűnnek azok az értékek és igények, amelyek ennek a régiónak sok évtizeden keresztül a védjegyei voltak.

Kulcsszavak: **kultúraköziség, válság, multikulturális, kisebbségi kultúra, kultúrpolitika**

KULTURÁLIS ÉRTÉKŐRZÉS ÉS ÉRTÉKROMBOLÁS

■
Hódi Éva

Széchenyi István Stratégiakutató Társaság,
Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület, Ada
heva@adacity.net
szechenyiintezet@adacity.net

A mai piacorientált világban a kultúra és a kulturális értékek egyre inkább elveszítik jelentőségüket, hiszen szerepüket és jelentőségüket a ma legnagyobb értéknek tekintett pénzben nem igazán lehet kifejezni. Örömmel tölthet el bennünket, hogy ennek ellenére sokan még nem veszítették el hitüket a kultúra által közvetített élmény- és értékrendben, érzelmvilágban, erkölcsi alapállásban.

A szerző a költészet napi ünnepségek kapcsán felfigyel arra a jelenségre, hogy újabban egyre különösebb módon próbálunk közel kerülni kulturális értékeinkhez, népszerűsíteni irodalmi klasszikusainkat. Az utcára kivitt tömeges manifesztációk, a verskommandók fellépése, a versrombolásra felszólító és más hasonló programok kapcsán felteszi a kérdést, és kétségeinek ad hangot, hogy vajon ezek lennének-e a megfelelő módszerek az irodalom népszerűsítésére. A továbbiakban a sekélyes tömegkultúra, a hatalmas kampánnyal beharangozott, óriási költségvetésű, minősíthetetlen színvonalú celebprodukciók dömpingje, a médiában sugárzott filmekben a gyerekekre, felnőttekre rázúdított gyilkosságok, erőszakos cselekmények véget nem érő folyama, a műsorokat gátlástalanul megszakító reklámok kapcsán pedig kultúrán belüli erőszakról szól, mely számtalan formában jelen van mindennapi életünkben. Manapság köztudomású, hogy nem lehet eltérni az erőszak semmilyen formáját sem, hogyan lehet az, hogy a kultúrán belüli erőszakról még szót sem ejtünk?

A szerző veszélyesnek tartja az igazi kulturális értékek bomlasztására, a tömegek manipulálására, egy álkultúra népszerűsítésére irányuló törekvéseket. Jövőnk és nemzeti megmaradásunk érdekében rombolás helyett nemzeti irodalmunk értékeinek megbecsülésére, propagálására, elkötelezett, igazi példaképekre lenne szükségünk.

Kulcsszavak: **értékőrzés, értékrombolás, kultúrán belüli erőszak, nemzeti kultúra, álkultúra, manipulálás**

VALÓBAN FELELELŐS VÁLLALATOK – „EMBERBARÁT VÁLLALATOK” MAGYARORSZÁGI PÉLDÁKON KERESZTÜL

■
Ágyas Réka

Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar, Szociológia Szak, Budapest

■

Az előadás a 2014/2015-ös évben elnyert Domus magyarországi ösztöndíj pályázat támogatásával megvalósult kutatás eredményeinek bemutatására épül. A kutatás hipotézise szerint nemcsak a multinacionális cégek képesek CSR (ezen belül WLB) tevékenységre, hanem a kis- és középvállalkozások is. Sok esetben végzik is ezt a tevékenységet, csak nem tudatosan, nincs beépülve a vállalati kultúrába.

A kutatási kérdések a következők:

- (1.) Hogyan jelenik meg a magyarországi kis- és középvállalkozások körében a CSR tevékenység?
- (2.) A magyarországi kis- és középvállalkozások stratégiai elveiben, céljaiban, törekvéseiben föllelhető-e a család és a munka közti egyensúly megteremtésének a lehetősége?
- (3.) Hogyan segítik a gyakorlatban a vállalkozások a munka és a család összhangját?

A magyarországi kutatási tevékenység két pillérre épült: másodelemzés és interjúk HR szakemberekkel, illetve HR ügyekkel megbízott szakemberekkel a család/magánélet és a munka/karrier egyensúlyának lehetőségeiről, bevált stratégiáiról és az intézkedések nehézségeiről. A kutatás tervezett következő fázisa Szerbiában valósul majd meg.

Kulcsszavak: **CSR, WLB, családbarát munkahely, munka/karrier egyensúlya**

KORSZERŰ REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁK SZERBIA ÉS MAGYARORSZÁG RÉSZVÉTELÉVEL

Stojić Karanović Edit – Imamović Enisa

„Duna – az együttműködés folyója” Nemzetközi Tudományos Fórum, Belgrád

office@danube-cooperation.com

Magyarország és Szerbia közös földrajzi térségben helyezkednek el, melyben függetlenül attól, hogy Közép- és Délkelet-Európának, Délkelet-Európának, Dunamedencének vagy Közép-Dunamedencének nevezzük-e, ma több regionális együttműködési forma működik. Ezekben mindkét ország részvétele jelentős, mind a két ország érdeke, mind az egymás közötti bilaterális együttműködés és az európai integrációs folyamatok szempontjából is.

A világon minden ország számára fontos hogy részt vegyen a neki megfelelő regionalis együttműködési formában. Ez különösen fontos a kisebb országok számára, mint a 93.036 km² nagyságú Magyarország és a 88.361 km² területű (illetve 77.474 km² Koszovó nélküli) Szerbia. A két ország nagysága mellett a regionális együttműködési formákban való részvételükre jelentős kihatással van földrajzi fekvésük is, mivel mindkét ország Délkelet-Európa illetve a Dunamedence központi részében fekszik, melyen keresztül vezetnek a három kontinenst összekötő szárazföldi és vízi útvonalak. Ez a stratégiaiilag kiemelten jelentős fekvés, sajnos, nagyon viharos történelmet is eredményezett mindkét ország számára, s mindig a korabeli nagyhatalmak kezdeményezésére, illetve érdekeiben. Ezért a regionális együttműködési formákban, melyekben a két állam közvetlen szomszédai, sőt szomszédainak szomszédai is részt vesznek, a jövőre nézve nagy jelentőséggel bír.

Szélesebb és átfogóbb regionális együttműködési formák, mint az Európai Unió makro-regionális együttműködési formái, úgy tűnik, nemcsak a hosszú távú béke, hanem a komplex gazdasági fejlődés terén is jó megoldásokat tehetnek lehetővé. De ez a lehetőség nincs feltétlenül biztosítva. Ezért a két országnak nemcsak nemzeti szinten, hanem kölcsönös együttműködéssel is ki kell eszközölnie és biztosítania a korszerű makroregionális együttműködési formák által megadott lehetőségek hasznosítását.

A két ország részvétele a politikai célkitűzésű regionális együttműködési formák tevékenységében főleg a *Közép-Európai Kezdeményezés* és a *Regionális Együttműködési Tanács* kereteiben emelendő ki. Habár ezek célja elsődlegesen politikai jellegű, az eredményhez vezető utat különböző, nem-politikai területeken keresik, többek között a gazdasági ágazatok tevékenységének fejlesztésében is.

A főként gazdasági és környezetvédelmi célokat szolgáló korunkbeli regionális együttműködési formák a Dunával kapcsolatosak. Ilyen a *Duna Bizottság*, amelynek célja a dunai hajózási együttműködés elősegítése, a *Nemzetközi Dunavédelmi Bizottság*, a Duna-vízgyűjtő területén fenntartható, kiegyensúlyozott vízhasználat kialakításának a feladatával, a *Duna Együttműködési Folyamat*, mely a gazdaság, a hajózás, a környezetvédelem, a kultúra és a turizmus területén kívánja serkenteni a regionális együttműködést, a kistérségi együttműködés, mint amilyen a *Duna menti Megyék Munkaközössége*.

Az előbbi formákat összefogja és azoknak jelentős támaszt ad az Európai Unió *Duna Régió Stratégiája*, a nemzetközi együttműködés jelentős új formája, mely ma különösen megköveteli a két ország összefogását a lehetőségek valóra váltása céljából. Mind Szerbia, mind Magyarország érdekében, s ezáltal a szerbiai magyarság érdekében is.

Kulcsszavak: **regionális együttműködés, Közép-Európai Kezdeményezés, Regionális Együttműködési Tanács, Duna Bizottság, Nemzetközi Dunavédelmi Bizottság, Duna Együttműködési Folyamat, Duna menti Megyék Munkaközössége, az Európai Unió Duna Régió Stratégiája**

SZERBIA RÉGIÓI

■
Szügyi Éva

Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola, Pécs

eva.szugyi12@gmail.com

■

Szerbiában a regionális fejlesztés és a decentralizáció fogalmai ismertek, és történelmi hagyományuk van. Ennek ellenére az országot mindig is az észak-déli irányú fejlettség jellemezte. Az egyes régiók közötti fejlettségbeli különbségek mind a mai napig jelentősek, dacára annak, hogy a történelem folyamán rendszeresen igyekeztek azt mérsékelni különböző eszközök segítségével. A balkáni háború, az elhúzódó gazdasági recesszió, a megkésett társadalmi szerkezetváltás tovább nehezítették ezeknek a folyamatoknak az alakulását.

A kétezres évek közepétől Szerbia Európai Unióس törekvései a társadalmi, gazdasági, jogi és egyéb struktúrák átszervezéséhez vezettek, azzal a céllal, hogy összehangolják azokat az uniós rendszerrel. Szerbia statisztikai rendszerének (NUTS) kialakítása is az uniós csatlakozás nyomására történt meg. Meghozták a regionális fejlődés alapidokumentumait, kialakították a regionális fejlesztés jogi keretét, és mindehhez hozzárendelték a szükséges intézményi infrastruktúrát.

Szerbiára jellemzőek a negatív demográfiai folyamatok, a nagyszámú fejletlen község, a rossz anyagi helyzet, az infrastrukturális problémák, az éppen aktuális hatalom változó, többnyire negatív viszonyulása a decentralizációhoz. A gyakori hatalomváltások során rendszerint átszervezik a minisztériumokat, ezáltal a regionális fejlesztés feladatköre is időről-időre más-más minisztérium hatáskörébe kerül, ami nehezíti a célok hosszú távú megvalósulását.

Mindezen tényezők hatására a regionális fejlettségbeli különbségek nem mérséklődnek, hanem egyre kiélezettebbé válnak. A gazdaság Belgrád régióban és Dél-Bácska körzetben koncentrálódik. Vajdaság régió fejlődése sem kiegyensúlyozott, mivel vannak leszakadóban lévő községei, főként a keleti határ mentén. Ezzel szemben Belgrád régió messze a legfejlettebb régió Szerbiában. A déli régiók, Sumadia és Nyugat-Szerbia régió, valamint Dél- és Kelet-Szerbia régió viszont leszakadóban vannak, fejlettségük jóval az országos átlag alatt marad több tekintetben is.

Kulcsszavak: Szerbia, régió, regionális fejlődés, decentralizáció, NUTS rendszer, fejlettségi mutatók

A SZERBIAI ÉLELMISZER-BIZTONSÁG ÉS MINŐSÉGÜGY HELYZETE 2013-BAN

Kovács Sárkány Hajnalka

Debreceni Egyetem, Hankóczy Jenő Doktori Iskola, Debrecen

hajnalka.kovac@gmail.com

Kovács Vilmos

Debreceni Egyetem, Hankóczy Jenő Doktori Iskola, Debrecen

vilmos.kovac@gmail.com

Szerbia jogalkotása az Európai Unióhoz történő csatlakozási törekvések nyomán az élelmiszer-biztonságra vonatkozó jogi szabályozást is közelítette az unióban elfogadottakhoz. A jogrend „átvétele” azonban nem zajlik zökkenőmentesen, hiszen nem csak egy joganyag megjelentetéséről van szó, azt az élelmiszeripar szereplőinek megfelelő módon tudnia kell alkalmazni.

Előadásunkban bemutatjuk a 2013-as évre vonatkozó aktuális élelmiszer-biztonsági szerbiai joganyagot, és az ahhoz kapcsolódó előírásokat, útmutatókat, továbbá a hatályos jogszabályokat egybevetjük az Európai Unióban érvényes rendelkezésekkel. Az előadás további részében arra keressük a válaszokat, hogy milyen mértékben elégíti ki a jogszabályi előírásokat az élelmiszer-feldolgozó ipar. Okfejtésünket egy 2012–2013 között lezajlott kutatásra alapozva végeztük, amit mikro-, kis- és középvállalatok körében folytattunk le.

Munkánk célja, hogy javaslatot tegyünk a jogszabályi háttér hiányosságainak az orvoslására, és felhívjuk a figyelmet arra, hogy a 2013-as évhez viszonyítva néhány kivételtől eltekintve e téren nem tapasztalható előremutató fordulat. Külön figyelmet fordítunk az ágazat emberi erőforrás készletének a hiányosságaira, valamint foglalkozunk a fejlesztés lehetséges irányvonalával is.

Kulcsszavak: **Szerbia, élelmiszer-biztonság, jogi szabályozás**

A JÓLÉTI ÁLLAM ÚJ PARADIGMÁJA

■

Major Gyöngyi

Dunaújvárosi Főiskola,
Szabadkai Műszaki Főiskola
major.gyongyi@gmail.com

■

A jóléti rendszer, amely az ipari társadalmakból nőtt ki, már nem alkalmas arra, hogy az „új kapitalizmus és új világrend” társadalmi problémáit kezelje. Noha a vélemények megoszlanak, az irányok egyre erőteljesebben körvonalaznak egy új szempontrendszert, amely a kérdések megválaszolásához és a problémák megoldásához mélyebbre kíván ásni, s magának az élet minőségének értelmezési koordinátaiban definiálja az állami szerepvállalás új paradigmáját.

Összehasonlító makroökonómiai elemzésből kiindulva a közjó és az egyéni érdek különböző szintű összekapcsolhatóságának vonatkozásában a jóléti állam új modelljeit mutatjuk be. Vizsgáljuk, miként változnak a jóléti modellek a szereplők különböző életkorának függvényében, milyen újabb költségtényezők jelentkeznek az új kihívások mentén, valamint azt is, hogy milyen új normatív kérdések merülnek fel.

A különböző részterületeken megjelenő alternatívák feltárásával majd azok egybevetésével, az egyén és a közösség számára egyaránt elfogadható – a rugalmas biztonság (flexicurity) kiinduló – jövőváltozatok megfogalmazása a célunk, az életminőség különböző interpretációinak kontextusában.

Kulcsfogalmak: jóléti állam, versenyképesség, fiskális kihívás, közjó, életminőség

KISEBBSÉGVÉDELEM VAJDASÁG AUTONÓM TARTOMÁNY NORMATÍV HATÁSKÖREINEK TÜKRÉBEN

■
Beretka Katinka

UNION Egyetem, Dr. Lazar Vrkatić Jogi és Üzleti Tanulmányok Kara, Újvidék
beretka.katinka@gmail.com

Vajdaság Autonóm Tartomány területi autonómiájának kérdése nem egyenlíthető ki egyetlen nemzeti kisebbség autonómia-törekvésével sem, azonban a tartományban hosszú évtizedek óta jelenlévő nagyszámú nemzeti kisebbség megkerülhetetlen tényező a tartományi, vajdasági autonómia jogi tartalmának meghatározása, kialakítása során. Számos nemzetközi, európai uniós jelentés foglalkozik a Vajdaság kisebbségvédelmi szerepével, azonban egyik sem részletezi a tartományi jogteremtési lehetőségeket, korlátokat ezen a területen. A kérdés ugyanis nem az, hogy a Vajdaságban milyen arányban élnek nemzeti kisebbségek, hanem hogy a területi autonómia alkotmányjogi keretei között a tartomány területén élő nemzeti kisebbségek milyen többletjogokban részesülhetnek a Szerbia más részein élő közösségekkel szemben, a tartományi szervek milyen jogosítványokkal rendelkeznek ezen jogok megteremtése terén, és egyáltalán gyakorolják-e, illetve hogyan ezeket a hatásköröket.

Természetesen nem vitatott sem az autonóm tartomány, sem pedig a helyi önkormányzatok alkotmányos kötelezettsége az emberi, illetve kisebbségi jogokról történő gondviselés tekintetében, azonban fontos különbséget tenni a között, hogy egy szubnacionális entitás (legyen az autonóm tartomány vagy helyi önkormányzat) „csak” hozzájárul a nemzeti kisebbségi jogok előmozdításához, vagy pedig ő maga teremti meg ezeket a jogokat.

A tanulmány célja, hogy bemutassa, és kritikai szemmel értékelje, a leírt jog és annak gyakorlati alkalmazása függvényében, mind Szerbia alkotmányának idevágó rendelkezéseit, mind az alkotmány alapján elfogadott törvényeket és tartományi jogszabályokat.

Kulcsszavak: **területi autonómia, nemzeti kisebbség, Vajdaság Autonóm Tartomány, tartományi jogalkotás**

A TRUST TÉRHÓDÍTÁSA AZ EURÓPAI JOGBAN

■
Dudás Attila

Újvidéki Egyetem, Jogtudományi Kar, Újvidék

A.Dudas@pf.uns.ac.rs

■

A trust egy tipikusan angolszász jogintézmény. Számos típusa ismeret, melyek lényege, hogy egy személy, a vagyonrendelő, teljes vagyonát, vagy annak egy részét más személynek, a vagyonkezelőnek a tulajdonába ruhazza át, aki azt tulajdonosi jogosítványok birtokában kezeli, majd a trust céljának megvalósulása után köteles azt visszaruházni a vagyonrendelőre, vagy egy meghatározott harmadik személyre. A trust alapvető célja tehát más vagyonának kezelése. A trust nem az egyetlen olyan jogintézmény, melynek segítségével lehetőség nyílik más vagyonának kezelésére. Így pl. a szülő kezeli cselekvőképtelen gyermeke vagyonát, a gondnok a gondnokolt vagyonát, megbízási szerződés alapján a megbízott a megbízó vagyonát, etc. Viszont mindezen intézmények hiányossága, hogy a vagyonkezelés más nevében és javára történik, nem pedig alapvetően a vagyonkezelő nevében és érdekében, ami nem zárja ki a vagyonkezelés hatékonyságát, de a trust ilyen szempontból lényegesen hatékonyabb intézmény, mert a vagyonkezelő a rendelt vagyont tulajdonosi jogosítványokkal kezeli.

A trust-szerű jogintézmények nem teljesen idegenek az európai jogi kultúrában. A mai európai jogban ismert fiduciárius tulajdonátruházási jogügyletek a római jog két alapvető fiduciárius jogügyletéből, a biztosítéki célú tulajdonátruházásból (*fiducia cum creditore contracta*) és a bizalmi vagyonkezelésből (*fiducia cum amico contracta*) alakultak ki. A trust európai térhódítását azonban mi sem fémjelzi jobban annál, hogy a Közös Referenciakeret Tervezete (Draft Common Frame of Reference), a VI. kötetben, külön egységben, a X. Könyvben részletes modell-rendelkezéseket tartalmaz a trustra vonatkozólag. A DCFR a mai polgári vagyoni jog tudományának legjelentősebb szellemi terméke: egy egységes normaszöveg, amely még csak tervezet szintjén létezik, de ötvözi és egységesíti az eltérő európai jogi hagyományokat. Az a tény, hogy a trust szerepel a DCFR-ben, egyértelműen jelzésértékű: az európai polgári jogtudomány felismerte a trust előnyeit, és minden kihívás ellenére, amit egy tipikusan angolszász jogintézmény átültetése jelent, megkísérli annak intézményes bevezetését az európai jogba és jogtudományba.

Kulcsszavak: **trust, DCFR, bizalmi vagyonkezelés**

A NEMZETI TANÁCSOK INTÉZMÉNYÉNEK A BEÁGYAZÓDÁSA

A SZERBIAI POLITIKAI RENDSZERBE

A kisebbségpolitika szerepe a képviseleten alapuló demokratikus
intézményrendszerben a Vajdaság példáján bemutatva

■
Pap Tibor

Belgrádi Egyetem, Filológiai Kar, Hungarológia Tanszék, Belgrád
Pécsi Tudományegyetem, BTK, Interdiszciplináris Doktori Iskola, Pécs

■
Léphaft Áron

Pécsi Tudományegyetem, Földtudományok Doktori Iskola, Pécs

■

Előadásunkban azt szeretnénk bemutatni a multikulturális hagyományaira méltán büszke szerbiai Vajdaság történelmi alakulásának példáján, hogy a nem demokratikus viszonyoktól a normatív kisebbségpolitikai szabályozás elemeinek a kiépüléséig – ami Szerbia EU-s csatlakozási szándéka okán ma is napirenden van – miként alakult a Vajdaságban, egy hol manifeszt, hol latens régióban (szubnacionális szint) a politikai mező és annak kisebbségi dimenziója.

Ehhez mindenképpen szükségesnek látszik a kisebbségi intézményrendszer megértése: a működése szempontjából kulcsfontosságú politikatudományi szakterületeket egy komplex folyamatszeglőtető modellbe kell egyberendezni ahhoz, hogy a tárgyterület átlátható legyen. A modell mellett az egyes szinkron állapotok leírására egy, a kisebbségi intézmények és tevékenységek adott időpontokra vonatkozó összességét szeglőtető mátrixot alkalmazunk.

A társadalomelméleti alapon túl, amelyben kitérünk a kisebbségpolitika demokráciaelméleti szükségességére, ezzel az eszköztárral sikeresen szeglőtetni tudjuk egy adott terület (a Vajdaság) példáján a politikai képviselet első adekvát formáinak a megjelenésétől a posztszocialista új nemzetállamok demokratikus politikai újraszervezéséig nyúló időszak kisebbségpolitikai formáit. Ilyetén az egykor az uralkodótól kapott vagy elnyert privilégiumokra épülő kezdeti önmegjelenítéstől a posztmaterális javakra épülő önrendelkezési kezdeményezésekig be tudjuk mutatni a kisebbségi törekvéseket. Ezáltal a térséget kevésbé ismerők számára is értelmezhetővé tudjuk tenni a kisebbség–többség viszonyát alakító folyamatokat.

Kulcsszavak: **politika, nemzeti tanács, kisebbségpolitika, demokrácia, Vajdaság, Szerbia**

SZERBIA ELSŐ LÉPÉSEI AZ EU FELÉ

Rózsa Rita

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,

Interdiszciplináris Doktori Iskola, Pécs

rita8409@hotmail.com

Szerbia és az Európai Unió kapcsolata több tíz éves múltra tekint vissza, melyet a kudarcok mellett siker is jellemez. A tanulmányban szeretném bemutatni, hogy milyen lépések vezettek a jelenlegi helyzet kialakulásához, mivel ez a kapcsolat nagymértékben hullámszónak mondható már a kezdetektől fogva.

Az 1960-as évek vége óta eltelt időben az ország több államszerkezet-váltáson is átesett, ami nem segítette az unióhoz való közeledést. A 80-as évek vége felé a kapcsolatokban komoly előrelépések születtek, ám a 90-es évek elejétől kezdve szinte megszűnt az együttműködés, és az addigi eredmények semmissé váltak. Közel 10 év elteltével ismét élénkülni látszottak a tagság elnyerésére való törekvések, ám fontos áttekinteni, melyek voltak azok a jelentős események és megállapodások, amelyek idáig vezették Szerbiát a tárgyalások menetében.

Kulcsszavak: Szerbia, Európai Unió, csatlakozási tárgyalások, integráció

TERMÉSZETTUDOMÁNYOK ÉS MŰSZAKI TUDOMÁNYOK

A KUKORICAHIBRIDEK ELLENÁLLÓSÁGÁNAK VIZSGÁLATA A CSŐROTHADÁS KÓROKOZÓI ELLEN

**Bagi Ferenc – Varga János – Tóth Beáta – Vera Stojšin – Đorđe Jocković – Kocsubé Sándor
– Budakov Dragana – Szabó Balázs – Mesterházy Ákos**

Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Növény- és Környezetvédelmi Intézet
Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar, Mikrobiológiai Tanszék
Gabonakutató Nonprofit Kft., Szeged
Növénytermesztési Intézet, Újvidék
bagifer@polj.uns.ac.rs

Hús kukoricahibrid ellenállóságát osztályoztuk három *Fusarium* nemzettségbe és egy *Aspergillus* nemzetségbe tartozó csőrothadást okozó gombafaj ellen mesterséges fertőzések alkalmazásával. A kísérletet 2012-ben és 2013-ban Bácskertesben állítottuk fel. Minden gombafaj esetében két izolátum patogenitását vizsgáltuk, amelyeket a szegedi Gabonakutató Nonprofit Kft.-ből kaptuk: *F. graminearum*- 13.38 és Fg13.05; *F. culmorum*- 12375.2 és 12551.2; *F. verticillioide*s – 18TE és SZ1.1.1; *A. flavus* – 171 és 126. A fertőzéseket „fogpiszkáló” módszerrel végeztük, a kukoricahibridek 50%-os elvirágzása után 10-12 nappal. A kísérlet során 10 szerbiai (NS 3014, NS 4015, NS 4023, NS 4030, NS 5043, NS 640, NS 6010, NS 6030, NS 6102 és NS 5051) és 10 magyarországi (GKT 288, Sarolta, Szegedi 349, GK Boglar, SZTC 367, SZ 386, SZ 363, Kenéz, SZTC 465, SZ 521) nemesítésű kukoricát vizsgáltunk. Az osztályozást a vegetáció végén, a csőrothadás mértéke alapján végeztük el. Az eredmények statisztikai feldolgozása után megállapítható, hogy a vizsgált kukoricahibridek és gombaizolátumok között jelentős mértékű különbségek tapasztalhatóak a csőrothadás mértéke, illetve a gombaizolátumok patogenitása között. Ellenállósági kutatás szempontjából fontos a kukoricacsövekben képződött toxinmennyiség is.

Köszönetnyilvánítás: e munka megvalósítását a következő projektumok támogatásának köszönhetjük: New products of organic cereals and pseudocereals (III46005, Ministry of education and science, Republic of Serbia); Improvement of safety of corn-based feedstuffs through using more resistant hybrids and management of corn processing (ToxFreeFeed, HUSRB/1002/1.2.2/062, Hungary–Serbia IPA Cross-border Co-operation Programme).

Kulcsszavak: **kukorica, csőrothadás, *Fusarium*, *Aspergillus***

BIODIVERZITÁS A BIBLIÁBAN

■
Czékus Géza

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
czekus.geza@gmail.com

■

A Szentírás a legismertebb könyv a világon. A legtöbb nyelvre fordították le. Nagyon gyakran hivatkoznak is rá. Keresztény nemzetünk egyik legfontosabb erkölcsi útmutatója. Kultúrtörténeti dokumentum, amely a hívő ember számára Isten kinyilatkoztatott Igéje, hitének forrása. De vajon milyen természettudományi (biológiai) üzenete van? Olvasásakor a biológia több területével is találkozunk (evolúció, orvosi jellegű kérdések, betegségek, életmóddal kapcsolatos kérdések, genetikai vonatkozások, növények, állatok, emberevés, sport).

A Dunántúl nagyságú Szentföld növényfajokban igen gazdag. Jézus korában Palesztina dombjait összefüggő erdőségek alkották (erdőalkotó fajok a palesztin tölgy és a táborhegyi tölgy volt). Helyükön ma már csak cserjéseket és legelőket lehet találni. A fentiek mellett megművelt területek és vízi ökoszisztémák is vannak.

Munkánkban a bibliai biodiverzitásra térünk ki, ezen belül is a faji biodiverzitásra. A biológiai sokféleség jelentőségei közül kitűnik a gyakorlati, gazdasági és esztétikai jelentősége.

A Bibliában kb. 128 növényfaj szerepel. Ezek legtöbbször a gazdasági és áldozati szempontból legfontosabb növények: az életet adó gabonafélék, valamint a szintén szimbolikus jelentésű szőlő (= kenyér és bor), a ruházathoz használt len, az építkezéshez használt cédrus és tölgy, valamint az olajfa, a fügefa fordulnak elő. Egy másik csoportosítás szerint megtaláljuk a vadnövényeket, haszonnövényeket, szemtermésű növényeket, zöltség és aperitif hatású növényeket, gyümölcstermő növényeket, illatosító és ipari növényeket.

A gerinctelen állatok közül konkrétan hatot nevez meg a Biblia (bolha, hangya, moly, sáska, skorpió, bíborcsiga). A gerincesek közül a madarak (26 nemzetség) és az emlősök (37 nemzetség) a legfrekvenciáltabbak.

A fentiek is azt igazolják a Szentföld biológiai sokféleségét, és azt, hogy a bibliai ember környezetének jó ismerője volt.

Kulcsszavak: **biológiai sokféleség, bibliai növények, bibliai állatok**

AZ ERDŐK ÉS A KLÍMAVÁLTOZÁS

Horák Rita¹ – Slobodanka Pajević² – Milan Borišev² – Nataša Nikolić² – Milan Župunski²

¹Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

²Újvidéki Egyetem Természettudományi Kar, Újvidék

horakrita83@gmail.com

A klímaváltozások és az azzal kapcsolatos problémák világszintű ökológiai jelenséggé nőttek ki magukat a 21. századra. A megnövekedett CO₂-koncentráció, a hőmérséklet emelkedése és a csapadék egyenlőtlen eloszlása negatívan hat az élővilágra. A helyzet további romlásának megakadályozása érdekében szükséges a pillanatnyi helyzet felmérése, és olyan lépések megtétele, amelyek enyhítik a klímaváltozás hatásait. Ilyen szempontból az erdei ökoszisztémák monitoringja kiemelkedően fontos, hiszen azok a fotoszintézis folyamán a CO₂ asszimilációjával jelentősen hozzájárulnak a légkörben felhalmozódott CO₂ csökkentéséhez.

Szerbia területének valamivel több, mint 29%-át erdők fedik, viszont Vajdaság jóval lemarad ettől az átlagtól. Országunk legnagyobb területeit bükkösök borítják, de kiemelkedő a tölgyesek, fűzesek, nyíresek, akácok, nyárfások, lucosok és a jegenyeerdők állománya is. Az adott autochton fajok fiziológiai paramétereinek követése fontos, mert így képet tudunk formálni arról, hogy erdőink milyen állapotban vannak, valamint meghatározhatjuk azt, hogy mely fajok, illetve mely populációk adaptációs mechanizmusai vannak összhangban a klímaváltozások eredményezte környezeti feltételekkel. Eddigi kutatásaink a bükk, a luc és a jegenyefenyő élettani paramétereit vizsgálták. Az élettani jellemzőket figyeltük a különböző abiotikus tényezők változásának tükrében, de összefüggéseket kerestünk a tengerszint feletti magasság, illetve a vizsgált populációk elhelyezkedése (hegygerinc, hegyoldal, völgy) és az élettani paraméterek alakulása között is. A dolgozat további kutatási irányok megfogalmazására is vállalkozik.

Kulcsszavak: klímaváltozás, erdők, bioprodukción, vízhasznosulás

AZ ELMŰLT 5–6 ÉV SZAMÓCAFAJTÁINAK ÁTTEKINTÉSE, ÉRTÉKELÉSE

■
Lálity Zsolt

Budapesti Corvinus Egyetem,
Kertészettudományi Doktori Iskola, Budapest
zsolti7777@gmail.com

■

Szerbia a 2005–2010 közti időszakban mintegy 35.000 t szamócat termelt 8.000 ha területen. A megtermelt mennyiség felét a friss piacokon értékesítették, felét viszont fagyasztott formában. Mintegy 3.000 t kiviteltre került, elsősorban Szlovéniába és Oroszországba (TANOVIĆ et al, 2014)¹.

Vajdaságban leginkább négyféle termesztési mód terjedt el. Ezek a következők:

1. szabadföldi szimpla- és ikersoros bakhátas,
2. szabadföldi szimpla- és ikersoros bakhátas „Agryl” takarással,
3. zárt termesztőközeg (fólia) ikersoros bakhátas,
4. zárt termesztőközeg (fólia) talaj nélküli – vertikális termesztő berendezés.

A fajták tekintetében régióként eltérő képet kapunk:

1. Vajdaságban termesztett fajták: Clery, El Santa, Joly, Alba (Arosa, Antea, Dely),
2. Közép – Szerbiában termesztett fajták: Roxana, Marmolade, Senga Sengana, Clery.

A téma keretében folytatott kutatómunka során összehasonlító kísérletben értékeljük a Vajdaságban termesztett 5–6 (köztük 2 kontroll és 4–5 újabb nemesítésű) szamócafajta teljesítőképességét különböző termesztési módok mellett.

A szamócafajták teljesítőképességén kívül vizsgálni kívánjuk, hogy az eltérő termesztési módszerek és termesztéstechnológia hogyan hat a laboratóriumban mérhető beltartalmi értékekre, emellett az is fontos, hogy milyen az említettek valós fogyasztói megítélése, ezért az érzékszervi értékelésre alapozott fogyasztói bírálatok sem hagyhatóak el.

Objektív adatokat kapunk az újabb fajták beltartalmi értékeire, egészségvédő hatására és fogyasztói megítélésére vonatkozóan az alkalmazott művelésmód és termesztéstechnológiai függvényében.

Kulcsszavak: szamócatermesztés, Vajdaság, fajták, művelésmód, fogyasztói megítélés

¹ TANOVIĆ B., HRUSTIĆ J., MIHAJLOVIĆ M., NIKOLIĆ M., DELIBAŠIĆ G., GRAHOVAC, M. 2014. Strawberry production in Serbia and some economically important diseases. = Acta Hort. (ISHS) 1049: 839–844.

A VÁLTOZÓ KERESZTMETSZETŰ TARTÓK LEHAJLÁSVIZSGÁLATA

■
Zaj András

Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki kar, Szabadka
andrewzay@gmail.com

A mérnöki gyakorlatban gyakran találkozhatunk a tartók lehajlásának számítási problémáival. A lehajlás egy közösleges negyedfokú differenciálegyenlettel írható fel:

$$\frac{d^2 w(x)}{dx^2} = -\frac{M(x)}{EI(x)},$$

melynek megoldásával eljutunk a keresett lehajlási adatokhoz. Lineárisan rugalmas anyagú, állandó keresztmetszetű tartó esetén a hajlítási merevség $EI(x) = \text{const.}$, míg változó keresztmetszetű tartó esetén $EI(x) \neq \text{const.}$ Az első esetben analitikus megoldással is könnyedén eljuthatunk az eredményhez, azonban a második esetben már célszerűbb a numerikus módszerrel közelíteni a $w(x)$ függvényt. A dolgozatban a véges differenciák módszerével közelítjük a keresett lehajlás-függvényt, mert szemléletében közelebb áll az elemi szilárdságtan mérnöki feladatainak hagyományos tárgyalásmódjához, mint a véges elemek módszere. Számítási példákon keresztül bemutatjuk a véges differenciák módszerének hatékonyságát és pontosságát mind állandó, mind pedig változó keresztmetszet esetén.

Kulcsszavak: **lehajlás, numerikus módszer, véges differenciák módszere, tartók**

AZ ETILIDÉN-OXOEPESAVSZÁRMAZÉK-ANION MICELLÁK AGGREGÁCIÓS SZÁMÁNAK A MEGHATÁROZÁSA

■
Pósa Mihály

Újvidéki Egyetem, Orvosi Kar, Gyógyszerészeti Tanszék, Újvidék
mihaljp@uns.as.rs

■

Módszer: Az aggregációs szám (n) Moroi-Matsuoka-féle termodinamikai módszerrel, a kritikus micelláris koncentráció (CMC) pedig spektrofluoriméterrel, pirén proba molekula jelenlétében lett meghatározva¹.

Eredmény: A vizsgált micellák aggregációs paraméterei: 7-etilidéndeoikólsav Na sója (7-Et-D): $n = 11$ (50 mM) – $n = 14.8$ (100 mM); 12-oxo-7-etilidén-litokólsav Na sója (12-Ox-7-Et-L): $n = 8.8$ (koncentráció független); 7,12-dioxo-3-etilidén-kolánsav Na sója (7,12-diOx-3-Et-K): $n = 2.9$ (koncentráció független). Az $n - \ln k$ (reverzfázisú HPLC retenciós paraméter) és az $\ln \text{CMC} - \ln k$ síkban a lineáris hidrofób kongenerikus csoporthoz viszonyítva (LKG- j) a 7-Et-D különálló objektum (*outlier*)²:

$$\left. \begin{aligned} \Delta G_M^\square(u)_{\text{LKG-}j} &= b_u \Delta G_A^\square(R)_{\text{LKG-}j} + G^E \\ A_{hf}(u)_{\text{LKG-}j} &= r_u A_{hf}(R)_{\text{LKG-}j} \end{aligned} \right\} b_u \neq \xi_{\text{LKG-}j} r_u + \beta_{\text{LKG-}j}.$$

Konklúzió: A 7-Et-D micella képzésének szabadentalpiáját (ΔG_M) a hidrofób interakció mellett egy többlet szabadentalpia (G^E) is meghatározza, amely a micella hidrogén kötéseiből ered. A 12-Ox-7-Et-L és 7,12-diOx-3-Et-K micellák szabadentalpiáját csak a hidrofób interakció határozza meg.

Kulcsszavak: **micellák, szabadentalpia, epesavszármazékok, hidrofób interakció, kongenerikus csoport**

-
- 1 PÓSA, M. 2011. QSPR study of the effect of steroidal hydroxy and oxo substituents on the critical micellar concentrations of bile acids. = *Steroids*, 1–2: 85–93.
PÓSA, M.–SZEKENYI, A. 2014. Determination of the number average aggregation numbers of bile salt micelles with a special emphasis on their oxo derivatives – the effect of the steroid skeleton. = *Biochimica et Biophysica Acta – General Subjects*, 1840: 1072–1082.
PÓSA, M. 2014. Human indices of hydrophobicity in bile acids and compared with new developed and conventional molecular descriptors. = *Biochimie* 97: 28–38.
 - 2 PÓSA, M.–BJEDOV, S.–ŠKORIĆ, D.–SAKAČ, M. 2015. Micellization parameters (number average, aggregation number and critical micellar concentration) of bile salt 3 and 7 ethylidene derivatives: role of the steroidal skeleton II. = *Biochimica et Biophysica Acta – General Subjects* 1850: 1345–1353.

BÚZA NEMESÍTÉSE ROZSDAREZISZTENCIÁRA MOLEKULÁRIS MARKEREK FELHASZNÁLÁSÁVAL

■
¹Purnhauser László – ¹Kapás Mariann – ¹Tar Melinda – ¹Szőke Anita – ¹Pauk János – ¹Lantos Csaba
– ²Fu Daolin – ²Wu Jiajie – ¹Csősz Lászlóné
¹Gabonakutató Nonprofit Kft., Szeged,
²Shandong Agricultural University, Tai'an, Kína

■
A levélrozsdá (*Puccinia triticina*) a búza egyik legfontosabb betegsége Magyarországon. Tanulmányunkban 219 hazánkban államilag elismert őszi vagy jól termeszthető külföldi (szerb, osztrák, német, francia és brit) búzafajtát vizsgáltunk molekuláris markerek segítségével, hogy meghatározzuk bennük négy fontos levélrozsdá rezisztenciagén (*Lr20*, *Lr26*, *Lr34* és *Lr37*) gyakoriságát. A vizsgált gének jelenléte a velük szoros kapcsoltságban öröklődő molekuláris markerek segítségével jól kimutató volt. Gyakoriságaik igen jelentős eltéréseket mutattak a magyar, szerb és nyugat-európai fajtákban. Adataink segíthetik a nemesítőket, hogy hatékony *Lr* géneket építsenek be új búzafajtáikba.

Kulcsszavak: **levélrozsdá, *Lr20*, *Lr26*, *Lr34*, *Lr37*, *Puccinia triticina*, rezisztenciagén**

KÖZÖSSÉGI ÉRZÉKELES SZIMULÁCIÓJÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ELEMZÉSE

■
Lendák Imre

Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
lendak@uns.ac.rs

■
Farkas Károly

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Villamosmérnöki és Informatikai Kar, Budapest
farkask@hit.bme.hu

■
A munka célja elemezni és összevetni a közösségi érzékelésen alapuló alkalmazások szimulációját segítő eszközöket. A kutatás első fázisában azonosítottuk az elemzésbe kerülő szimulátorokat, a másodikban pedig elemeztük azokat. Az elemzés során a következő kritériumokat használtuk: (1) nagyszámú egyedek támogatása (várhatóak-e teljesítménygondok?), (2) diszkrét események szimulációjára képes, (3) általános „motorja” van (vajon egy adott „terület” szimulációjára tervezték-e?), (4) a szimulációs modell és annak megjelenítője megfelelően különválasztott, (5) költség (mennyibe kerül?), (6) megjelenítési képességek, valamint (7) térinformatikai rendszerekhez illeszthetőség. Az elemzés során három szimulátor osztály egy-egy kiemelt példányra került összevetésre, név szerint a hálózat-szimulátorok közül az ns-3, a diszkrét-esemény szimulátorok közül a MASON, és a közlekedési rendszer szimulátorok közül a SUMO. A vizsgálat eredményei arra mutattak rá, hogy a közösségi érzékelésen alapuló, általános okos város forgatókönyvek, illetve a kiemelten vizsgált, városi parkolást segítő alkalmazás vizsgálatára a legalkalmasabb a MASON környezet.

Kulcsszavak: **szimulátor, közösségi érzékelés, okos város**

TIPOLÓGIAI PÁRHUZAM – BUDAPEST/BÉCS/PRÁGA

Városszerkezet minta kialakulása a műszaki fejlődés hatására

■

Lovra Éva

Pécsi Tudományegyetem, Műszaki és Informatikai Kar, Pécs, Magyarország
České Vysoké Učení Technické v Praze Fakulta Architektury, Prága, Csehország
lovra.eva@gmail.com

■

Az Osztrák-Magyar Monarchia államaiban a városfejlődés terület- és identitásspecifikus. Az 1867 és 1918 közötti időszak osztrák területeinek egyes városait és a magyar városokat tanulmányozva felfedezhetők azok a párhuzamok, amelyek alapján Prága, Bécs és Budapest fejlődésének adott szakasza összehasonlítható. A különbségek ellenére egy olyan városszövet-típológia hozható létre, amely a be nem épített területekre fókuszál. A három város fejlődésének, demográfiájának, társadalmi, gazdasági és politikai hátterének vizsgálata (1850–1920) rámutatott arra, hogy a dualizmusban betöltött különböző szerepük, lakosaik száma ellenére a modernizációs folyamatok néhány év különbséggel mentek végbe mindhárom területén. Az infrastruktúra kiépítése, modernizálása, a városon belüli tömegközlekedés szakaszos kiépítése (villamos), valamint a jelentősebb pályaudvarok megnyitása minimális időbeli eltérést mutat. A főképpen Prágában végzett, a Visegrád Alap által támogatott kutatás elsődleges hipotézisei a városok modern képével, a közlekedés által előidézett városfejlődéssel, valamint a vasút és vasútállomások szerepével foglalkoznak. A vizsgálatok után létrehozott tipológiai rendszer olyan rendezési elvekre mutat rá, amelyek alapján egy adott kor és államrendszer városépítési tendenciái megállapíthatóak és vizsgálhatóak.

Kulcsszavak: **tipológia, közlekedés, dualizmus, párhuzam, Prága, Bécs, Budapest**

AZ IoT ALKALMAZÁSI TERÜLETEI

■

Simon János

Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Informatikai Tanszékcsoport, Szabadka

simon@vts.su.ac.rs

■

A tárgyak internetét nem csupán a most alkalmazott internet kibővítéséként kell értelmeznünk, hanem új infrastruktúrával rendelkező rendszerek összességéként, amely valóságos paradigmaváltást fog eredményezni. A tárgyak, érzékelők segítségével tájékozódnak környezetükről, illetve kölcsönhatásba lépnek vele. Az élelmiszer képes lesz rögzíteni a hőmérsékletet a gyártás folyamán, a gyógyszerek szedésüknél figyelmeztetethetnek összeférhetlenségeikre, a fák összekapcsolása segíthet az erdőirtás visszaszorításában, a gépkocsik összekapcsolása pedig enyhítheti a forgalmi dugókat. A hűtőszekrények képesek lesznek felismeri a lejárt szavatosságú élelmiszereket, és ezekről a felhasználót tájékoztatni.

A számítástechnikai eszközök jelentős része nem tisztán adatfeldolgozási feladatot lát el, hanem a fizikai világhoz kapcsolódva a környezeti jelek feldolgozását végzi, és az azokra való reakciót szolgáló, ún. beágyazott rendszer központi eleme. A beágyazott rendszerek az ilyen megoldások által nyújtott szolgáltatások alapvető hordozói, azaz ma már ezek határozzák meg a valós folyamatokat érzékelő és szabályozó alkalmazások által nyújtott szolgáltatások biztonságát, minőségét és terjedelmét.

Kulcsszavak: IoT, tárgyak internete, WSN, beágyazott rendszerek, M2M

LEGELTETÉSES SZARVASMARHATARTÁS GYAKORLATA ÉS LEHETŐSÉGEI EGY PADÉ MELLETTI SZIKES-PUSZTÁN

■
Lengyel László – Rúzs Szabina

Budapesti Corvinus Egyetem, Zentai Kihelyezett Tagozat, Budapest
lengyelmail@gmail.com

■

A vajdasági térségben jelentős kihasználatlan legelőterület található, amelyeken akár ökológiai típusú állattartás is megvalósítható lenne. Térségünk szakszerű fejlesztéséhez, a vidéken élő emberek lehetőségeinek javításához fontos lehet ezeknek a területeknek a tudományos feltérképezése, az ott megvalósítható állattartási technológiák felmérése, vizsgálata és értékelése. Kutatásunk egy diplomamunka-sorozat alapját adta, melynek célja, hogy megvizsgáljuk és bemutassuk a rétek és legelők nyújtotta lehetőségeket az állattartók számára. A kutatómunka helyszínéül a padéi Betlehem-pusztát választottuk, hiszen ezen a pusztán nagy hagyománya van az állatok legeltetésének. Vizsgálatainkat a pusztán legelő szarvasmarhagulya holstein-fríz egyedein végeztük. Először leírtuk az állatok természetes viselkedését, a kérődés, itatás és pihenés napi ritmusát, meghatároztuk az elfogyasztott növényfajokat, a legelés után meghagyott tarló magasságát stb. Az állatok megfigyelésével összhangban herbáriumot készítettünk a pusztai növénytakarójából és meghatároztuk a növénylefedettséget is. Lemértük az állatok által naponta megtett utat is. Vizsgálatainkban kíváncsiak voltunk arra is, hogy a szabadon tartott és legeltetett szarvasmarhák által termelt tej mennyisége és beltartalma hogyan alakul egy zárt tartásos, monodiétásan takarmányozott azonos genetikai háttérrel rendelkező állományhoz képest, ezért a megfigyelt állományunkból tejmintákat vettünk, és elvégeztük az összehasonlító vizsgálatokat. Megfigyeléseink és vizsgálataink alapján elmondható, hogy az ésszerűen tervezett tartás- és takarmányozás-technológiával, melléktermékek használatával a takarmányozásban, szabad tartásos és legeltetési módszerrel az állatok termelése sem mennyiségileg, sem minőségileg nem marad el a zárt állományokétól, viszont az állataink egészségesebb környezetben élnek, a termék-előállítás is gazdaságosabbá tehető. Az állatoknál csak nagyon szélsőséges melegben érzékelhetők a hőstressz jelei, amelyek a termelés visszaesésében csak minimálisan érzékelhetők. A munka eredményei alapján kijelenthető, hogy korszerű szarvasmarha-fajtákat is érdemes vidékünk legelőin legeltetni, érdemes az ökológiai típusú tartáson és takarmányozáson gondolkodni, ez gazdasági szempontból is indokolt, széppé teszi a vidéki tájat, a legelők és a rétek fennmaradásához pedig több szempontból is szükség van az állatok jelenlétére és legelésére.

Kulcsszavak: ökológiai szemléletű állattenyésztés, legeltetési szarvasmarha-tartás, legeltetés, tejelő szarvasmarha

FOLYTONOS IDEJŰ KÉSLELTETETT DIFFERENCIAEGYENLET-RENDSZEREK ASZIMPTOTIKUS VISELKEDÉSE

■
Péics Hajnalka

Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka
peics@gf.uns.ac.rs

■
Rožnjik Andrea

Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka
andrea@gf.uns.ac.rs

■
Az előadás $x(t) = A(t)x(t-l) + B(t)x(p(t))$ alakú, folytonos idejű késleltetett differenciaegyenlet rendszerek megoldásainak aszimptotikus viselkedésével foglalkozik, ahol $x(t)$ n -dimenziós oszlopvektor, $A(t) = (a_{ij}(t))$ és $B(t) = (b_{ij}(t))$ $n \times n$ -es mátrixfüggvények, a késleltetést okozó $p(t)$ valós függvényre pedig $p(t) < t$ és $\lim_{t \rightarrow \infty} p(t) = \infty$ teljesül.

Aszimptotikus becslést adunk a megoldásokra különböző késleltetést okozó $p(t)$ valós függvényekre, amelyekből konvergencia esetén a nullához tartás sebessége is becsülhető. Az eredményeket példák illusztrálják.

Kulcsszavak: **differenciaegyenlet rendszer, aszimptotikus viselkedés, folytonos idejű rendszer, késleltetett rendszer**

A DARUK SZERKEZETI ELEMEINEK FÁRADÁSI ANALÍZISE

■
Zélicity Attila

Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara
zelic@uns.ac.rs

■
Szabó László

Pannon Egyetem, Nagykanizsai Kampusz
szabo.laszlo@uni-pen.hu

■
A daruk hajtásrendszereinek és tartószerkezeteinek elemei üzemeltetés folyamán dinamikus terheknek és váltakozó mechanikai feszültségeknek vannak kitéve, melyek bizonyos igénybevételi szám után fáradásos repedések kialakulását és terjedését idézhetik elő. Az esetek többségében, egy vitális elem fáradásos törése többnapos fennakadást okozhat a termelésben, de tragikus baleseteket is eredményezhet (pl. építkezésnél használt toronydaru összeomlása lakott területen). A komponensek valós állapotát és hátramaradt élettartamát csak a daruszerkezetbe integrált monitoring rendszer és az adatok elemzésére alkalmas szoftver segítségével lehet felmérni. A dolgozat kiemeli a daruk elemeinek fáradási szilárdságához kapcsolódó számítások jelentőségét. Az Újvidéki Kikötő példáján keresztül egy kikötői daru állapotát kísérő rendszer alapstruktúrája van bemutatva. A cikk megemlíti a begyűjtött mérésadatok elemzésének előnyeit is az *nCode* szoftvercsomagban.

Kulcsszavak: **daruk, fáradás, állapotfelügyelet, állapotjellemzők elemzése**

TEHETSÉGGONDOZÁS AZ INFORMATIKÁBAN

■
Esztelecki Péter

Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, Zenta
esztelecki@gmail.com

■
Kőrösi Gábor

Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, Zenta
imgaboy@gmail.com

■
Napjainkban egyre nagyobb teret hódít a tehetséggondozás, egyre többen foglalkoznak a témával. Az oktatók különböző módon próbálják a tehetséges tanulókból a lehető legjobbat kihozni minden téren. Különböző módszereket alkalmaznak már óvodás korban a tehetséges gyermekek felismerésére és fejlesztésére.

A mai digitális világban egyre nagyobb az igény a jól képzett informatikusokra szinte minden országban. A számítástechnika robbanásszerű fejlődésének köszönhetően egyre több egyetemen indult informatikai vagy programozói szak, melyeknek egyre nagyobb befogadóképességgel kell rendelkezniük, hogy ki tudják elégíteni a folyamatosan növekvő piaci igényeket. Egyre több végzett informatikus kerül ki az egyetemekről, és szerencsére szükség is van erre a szakmára. A dinamikus képzés ellenére még mindig sok a betöltetlen munkahely világszerte, különösen a nyugat-európai országokban és az Egyesült Államokban, ezért egyre nagyobb figyelmet szentelnek az informatika oktatásának és a tehetséggondozásának. A számítástechnika a középiskolai oktatás részévé vált, és több ilyen jellegű középiskolai képzés indult. Sok országban a diákoknak lehetősége nyílik megismerkedni az informatika alapjaival már az általános iskolai képzés során. Ennek az új és hihetetlenül dinamikus fejlődő tudománynak is szüksége van a tehetségekre, ezért nagyon fontos az informatika iránti fogékonyság fiatalkori felismerése és fejlesztése.

Munkánkban ismertetjük a tehetségmodelleket és az iskolai tehetséggondozás főbb módszereit, bemutatjuk a számítástechnika-oktatás szerbiai és magyarországi fejlődéstörténetét, végül közzétesszük ötleteinket, javaslatainkat, amelyekkel hatékonyabbá tehetők az informatika oktatása.

Kulcsszavak: **informatika, tehetséggondozás**

A REZÜMÉK SZERZŐI ÉS INTÉZMÉNYEIK

- Ágyas Réka** Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar, Szociológia Szak,
agyasreka@gmail.com Budapest
- Bagi Ferenc** Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Növény- és Környezetvédelmi Intézet,
bagifer@polj.uns.ac.rs Növénytermesztési Intézet, Újvidék
- Beke Ottó** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
bekeo@freemail.hu Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Irodalomtudományi Doktori Iskola, Pécs
- Bence Erika** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
erika.bence1967@gmail.com Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Beretka Katinka** UNION Egyetem, Dr. Lazar Vrkatić Jogi és Üzleti Tanulmányok Kara,
beretka.katinka@gmail.com Újvidék
- Bús Natália** Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
natalie.bush11@gmail.com Irodalomtudományi Doktori Iskola, Pécs
- Czékus Géza** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
czekus.geza@gmail.com Szabadka
- Csányi Erzsébet** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
erzsebet.csanyi@gmail.com Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Dobó Róbert** Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Pécs
- Dudás Attila** Újvidéki Egyetem, Jogtudományi Kar,
A.Dudas@pf.uns.ac.rs Újvidék
- Esztelecki Péter** Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium,
esztelecki@gmail.com Zenta
- Farkas Károly** Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem,
farkask@hit.bme.hu Villamosmérnöki és Informatikai Kar, Budapest
- Gaudényi Tivadar** Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia,
t.gaudenyi@gi.sanu.ac.rs „Jovan Cvijić” Földrajzi Intézet, Belgrád
- Grabovac Beáta** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
beagrabovac@gmail.com Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Horák Rita** Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
horakrita83@gmail.com Szabadka
- Horváth Futó Hargita** Újvidéki Egyetem, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
futo@eunet.rs Újvidék

A R E Z Ü M É K S Z E R Z Ő I É S I N T É Z M É N Y E I K

- Hódi Éva** Széchenyi István Stratégiakutató Társaság,
heva@adacity.net Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület, Ada
- Hódi Sándor** Széchenyi Stratégiakutató Társaság,
széchenyiintezet@adacity.net Ada
- Hózsá Éva** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
hozsaeva@eunet.rs Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Huszár Elvira** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
huszarkarnagy@open.telekom.rs Szabadka
- Imamović Enisa** „Duna – az együttműködés folyója” Nemzetközi Tudományos Fórum,
office@danube-cooperation.com Belgrád
- Ispánovics Csapó Julianna** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
csapo@eunet.rs Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Katona Edit** Újvidéki Egyetem, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
katonae.zenta@gmail.com Újvidék
- Kovács Sárkány Hajnalka** Debreceni Egyetem, Hankóczy Jenő Doktori Iskola,
hajnalka.kovac@gmail.com Debrecen
- Kovács Vilmos** Debreceni Egyetem, Hankóczy Jenő Doktori Iskola,
vilmos.kovac@gmail.com Debrecen
- Körösi Gábor** Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium,
korosi.gabor@hotmail.com Zenta
- Lálity Zsolt** Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Doktori Iskola,
zsolti7777@gmail.com Budapest
- Lendák Imre** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara,
lendak@uns.ac.rs Újvidék
- Lendák-Kabók Karolina** Újvidéki Egyetem, Inter- és Multidiszciplináris Központok Szervezete (ACIMSI),
karolina.lendak@uns.ac.rs Társadalmi Nemek Központ, Újvidék
- Lengyel László** Budapesti Corvinus Egyetem, Zentai Kihelyezett Tagozat,
lengyelmail@gmail.com Budapest
- Léphaft Áron** Pécsi Tudományegyetem, Földtudományok Doktori Iskola, Pécs
- Lovra Éva** Pécsi Tudományegyetem, Műszaki és Informatikai Kar, Pécs, Magyarország
lovra.eva@gmail.com České Vysoké Učení Technické v Praze Fakulta Architektury,
Prága, Csehország
- Madarász Kulcsár Sarolta** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv
kulcsar.sarolta1988@gmail.com és Irodalom Tanszék, Nyelv- és Irodalomtudományi Iskola, Újvidék
- Major Gyöngyi** Dunaújvárosi Főiskola,
major.gyongyi@gmail.com Szabadkai Műszaki Főiskola

A R E Z Ü M É K S Z E R Z Ő I É S I N T É Z M É N Y E I K

- Major Lenke** Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
lenkemajor@gmail.com Szabadka
- Máté Petrik Emese** Óvóképző és Edző Szakfőiskola,
turulemese12@gmail.com Szabadka
- Molnár Csikós László** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
mcsikos@gmail.com Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Muhi B. Béla** Educons Egyetem, Közgazdasági Kar,
bela.muhi@educons.edu.rs Kamenica
- Nagy Szilvia** Középiskolai tanár, Zentai Gimnázium és Kollégium,
nszilvia@yahoo.com Zenta
- Németh Ferenc** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
ferencnemet@yahoo.co.uk Szabadka
- Novák Anikó** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
uneco84@gmail.com Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Ördögh Tibor** Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar,
ordogh.tibor1985@gmail.com Politikatudományi Intézet, Budapest
Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar,
Társadalomtudományok és Nemzetközi Tanulmányok Intézet, Veszprém
- Palusek Erik** Közgazdasági és Kereskedelmi Iskola,
palusekerik@yahoo.com Zenta
- Pap Tibor** Belgrádi Egyetem, Filológiai Kar, Hungarológia Tanszék, Belgrád
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Interdiszciplináris Doktori Iskola, Pécs
- Pásztor-Kicsi Mária** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
samageto@eunet.rs Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Pécs Hajnalka** Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar,
peics@gf.uns.ac.rs Szabadka
- Pósa Mihály** Újvidéki Egyetem, Orvosi Kar, Gyógyszerészeti Tanszék,
mihaljp@uns.as.rs Újvidék
- Purnhauser László** Gabonakutató Nonprofit Kft., Szeged
- Rajšli Ilona** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
rajšli@stcable.net Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Rožnjik Andrea** Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar,
andrea@gf.uns.ac.rs Szabadka
- Rózsa Rita** Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
rita8409@hotmail.com Interdiszciplináris Doktori Iskola, Pécs
- Rúza Szabina** Budapesti Corvinus Egyetem, Zentai Kihelyezett Tagozat, Budapest

A R E Z Ü M É K S Z E R Z Ő I É S I N T É Z M É N Y E I K

- Samu János Vilmos** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
dnsamu@gmail.com Szabadka
- Simon János** Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Informatikai Tanszékcsoport,
simon@vts.su.ac.rs Szabadka
- Simonyi Dénes** Ivan Sarić Műszaki Iskola,
denes.simonyi@gmail.com Szabadka
- Stojić Karanović Edit** „Duna – az együttműködés folyója” Nemzetközi Tudományos Fórum,
office@danube-cooperation.com Belgrád
- Szabó László** Pannon Egyetem, Nagykanizsai Kampusz
szabo.laszlo@uni-pen.hu Nagykanizsa
- Szügyi Éva** Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola,
eva.szugyi12@gmail.com Pécs
- Takács Izabella** Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
bella.takacs@magister.uns.ac.rs Szabadka
- Takács Zoltán** Vajdasági Magyar Doktoranduszok és Kutatók Szervezete,
takac.zoltan@gmail.com Szabadka
- Tóth Glemba Klára** Tartományi Tudományügyi és Tehnológia Fejlesztési Titkárság,
klara.glemba@gmail.com Újvidék
- Törteli Telek Márta** Újvidéki Egyetem, Interdiszciplináris és Multidiszciplináris Doktori Iskola,
ttmarta@stcable.net Újvidék
- Utasi Csilla** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
csilla.utasi@gmail.com Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
- Varga Brigita** Kosztolányi Dezső Tehetséggyógyító Gimnázium, Szabadka
- Zaj András** Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki kar,
andrewzaj@gmail.com Szabadka
- Zélic Attila** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara,
zelic@uns.ac.rs Újvidék

TARTALOM

A KONFERENCIA SZERVEZŐI, BIZOTTSÁGAI	3
PROGRAM	4
HUMÁN TUDOMÁNYOK I.	
■ Beke Ottó A HANGFELVÉTEL MINT PARTTALAN BIZONYOSSÁG	10
■ Bús Natália TALÁLKOZÁSOK (Pilinszky János, Ted Hughes és Vasko Popa költészetéről)	11
■ Csányi Erzsébet AZ IRODALMI NÉV MINT SZÓMASZK	12
■ Horváth Futó Hargita A MEGALÁZÁS DÉL-AMERIKAI „ISKOLAPÉLDÁI” (Mario Vargas Llosa: A város és a kutyák)	13
■ Hózsá Éva PÁLMA-ÁLMOK, PÁLMA-DIALÓGUSOK (Ami a szövegeket összeköti)	14
■ Novák Anikó A RAKTÁR MINT A VÉGTELEN LEHETŐSÉGEK TERE (Terepszemle egy lehetséges Tolnai-kunstkammer raktárában)	15
■ Máté Petrik Emese A LÉLEKFILOZÓFIA TÜKRÖZŐDÉSEI Kulcsfogalom-pár: érzékelő központjaink teljessége (szív-lélek) – kapcsolat minél több életjelenséggel. .	16
■ Samu János Vilmos LADIK KATALIN EROTIKUS KÖLTEMÉNYEI	17
■ Huszár Elvira A VEZÉNYLÉS ALAPJAI	18
■ Takács Izabella A CIKKCÍMEK HATÁSMECHANIZMUSA	19
■ Katona Edit SZÓHASZNÁLATI HIBÁK VIZSGÁLATA KÖZÉPISKOLÁSOK FOGALMAZÁSAIBAN.....	20
■ Pásztor Kicsi Mária INTERNET – TUDÁS – REGIONALITÁS (Egy kérdőíves felmérés nyomán)	21
■ Molnár Csikós László TÁRSNYELVEK ÖNÁLLÓSODÁSA EURÓPÁBAN.....	22
■ Gaudényi Tivadar SZERBIAI MAGYAR NYELVŰ KÖZSÉG- ÉS TELEPÜLÉSNÉVTÁR – LEHETSÉGES-E MEGOLDANI A PROBLÉMÁT?	23

T A R T A L O M

HUMÁN TUDOMÁNYOK II.

- **Madarász Kulcsár Sarolta**
A KOLDUSOK ÉS A HAJLÉKTALANOK SZTEREOTÍPIÁINAK VIZSGÁLATA
AZ INTERTEXTUALITÁS TÜKRÉBEN..... 25
- **Ispánovics Csapó Julianna**
A REGIONÁLIS KULTÚRA ISMÉRVEI PAPP DÁNIEL NOVELLASZÖVEGEIBEN 26
- **Németh Ferenc**
EGY TUDÓS BÁNÁTI ÉLETPÁLYA
(Lambrecht Kálmán (1889–1930) a paleontológus, ornitológus és etnográfus) 27
- **Utasi Csilla**
EGY BAROKK SZEREPVERS
(Zrínyi Miklós: Ariánna sírása) 28
- **Bence Erika**
EGY „TETSZHALOTT” MŰFAJ ÚJRAÉLESZTÉSE
Térey János és Szálinger Balázs regényírásáról 29
- **Rajzli Ilona**
PRAGMATIKUS HELYZETMONDATOK A VAJDASÁGI FRAZÉMA-ÁLLOMÁNYBAN 30
- **Törteli Telek Márta**
AZ OLVASÓVÁ NEVELÉS METODIKÁJA 31

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I.

- **Hódi Sándor**
PSZICHOLÓGIA ÉS POLITIKA – POLITIKAI PSZICHOLÓGIA 33
- **Grabovac Beáta**
AZ AFFEKTÍV TÉR ÉS AZ ÉRZELMEK DIMENZIONÁLIS ELMÉLETEI 34
- **Varga Brigitta**
A POZITÍV ÉS NEGATÍV MINŐSÍTÉS 35
- **Major Lenke**
GYERMEKEK KÖRNYEZETI ATTITÜDJÉNEK MÉRÉSE A CHEAKS SKÁLA SEGÍTSÉGÉVEL ... 36
- **Nagy Szilvia – Esztelecki Péter – Kőrösi Gábor**
A Z GENERÁCIÓ TANULÁSI SZOKÁSAIRA HATÓ TÉNYEZŐK A 21. SZÁZAD
DIGITÁLIS VILÁGÁBAN 37
- **Kőrösi Gábor – Esztelecki Péter**
AZ OKOSTELEFONNAL TÁMOGATOTT TANÍTÁS LEHETŐSÉGEI A VAJDASÁGI MAGYAR
KÖZOKTATÁSBAN 38
- **Simonyi Dénes – Kőrösi Gábor**
A TANULÓK INTERNETHASZNÁLATI SZOKÁSAI A BIZTONSÁG TÜKRÉBEN 39
- **Muhi B. Béla**
A MARKETING SZEREPE AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK MŰKÖDÉSÉBEN
– NEMZETKÖZI ÉS HAZAI HELYZETKÉP 40
- **Takács Zoltán**
AZ EGYETEMEK REGIONÁLIS-GAZDASÁGFEJLESZTÉSI SZEREPE 41
- **Dobó Róbert**
VAJDASÁG MAGYARSÁGÁNAK JÖVŐJE – GAZDASÁG, MARKETING ÉS PROPAGANDA
A VALÓSÁG FÜGGVÉNYÉBEN 42

T A R T A L O M

■ Ördögh Tibor HATÁRÚTON (A nemzetközi migráció problémája Szerbiában és Magyarországon).....	43
■ Kovács Sárkány Hajnalka INNOVÁCIÓS LEHETŐSÉGEK AZ ÉLELMISZERIPARBAN.....	44
TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II.	
■ Palusek Erik MIÉRT NEM MEGY A SZERB?	46
■ Lendák-Kabók Karolina – Lendák Imre MAGYAR NEMZETI KÖZÖSSÉG VAJDASÁGBAN – HOVA ÉS MIRE IRATKOZNAK AZ ÉRETTSÉGIZŐ DIÁKLÁNYOK?	47
■ Tóth Glemba Klára A KULTÚRAKÖZISÉG VÁLSÁGA VAJDASÁGBAN – A NYOMTATOTT SAJTÓ TÜKRÉBEN	48
■ Hódi Éva KULTURÁLIS ÉRTÉKÖRZÉS ÉS ÉRTÉKROMBOLÁS.....	49
■ Ágyas Réka VALÓBAN FELELELŐS VÁLLALATOK – „EMBERBARÁT VÁLLALATOK” MAGYARORSZÁGI PÉLDÁKON KERESZTÜL.....	50
■ Stojić Karanović Edit – Imamović Enisa KORSZERŰ REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁK SZERBIA ÉS MAGYARORSZÁG RÉSZVÉTELÉVEL.....	51
■ Szügyi Éva SZERBIA RÉGIÓI	52
■ Kovács Sárkány Hajnalka – Kovács Vilmos A SZERBIAI ÉLELMISZER-BIZTONSÁG ÉS MINŐSÉGÜGY HELYZETE 2013-BAN.....	53
■ Major Gyöngyi A JÓLÉTI ÁLLAM ÚJ PARADIGMÁJA	54
■ Beretka Katinka KISEBBSÉGVÉDELEM VAJDASÁG AUTONÓM TARTOMÁNY NORMATÍV HATÁSKÖREINEK TÜKRÉBEN	55
■ Dudás Attila A TRUST TÉRHÓDÍTÁSA AZ EURÓPAI JOGBAN	56
■ Pap Tibor – Léphaft Áron A NEMZETI TANÁCSOK INTÉZMÉNYÉNEK A BEÁGYAZÓDÁSA A SZERBIAI POLITIKAI RENDSZERBE A kisebbségpolitika szerepe a képviseleten alapuló demokratikus intézményrendszerben a Vajdaság példáján bemutatva	57
■ Rózsa Rita SZERBIA ELSŐ LÉPÉSEI AZ EU FELÉ.....	58
TERMÉSZETTUDOMÁNYOK ÉS MŰSZAKI TUDOMÁNYOK	
■ Bagi Ferenc – Varga János – Tóth Beáta – Vera Stojšin – Đorđe Jocković – Kocsubé Sándor – Dragana Budakov – Szabó Balázs – Mesterházy Ákos A KUKORICAHIBRIDEK ELLENÁLLÓSÁGÁNAK VIZSGÁLATA A CSŐROTHADÁS KÓROKOZÓI ELLEN.....	60

T A R T A L O M

■ Czékus Géza BIODIVERZITÁS A BIBLIÁBAN.....	61
■ Horák Rita – Slobodanka Pajević – Milan Borišev – Nataša Nikolić – Milan Župunski AZ ERDŐK ÉS A KLÍMAVÁLTOZÁS.....	62
■ Lálity Zsolt AZ ELMÚLT 5–6 ÉV SZAMÓCAFAJTÁINAK ÁTTEKINTÉSE, ÉRTÉKELÉSE	63
■ Zaj András A VÁLTOZÓ KERESZTMETSZETŰ TARTÓK LEHAJLÁSVIZSGÁLATA.....	64
■ Pósa Mihály AZ ETILIDÉN-OXOEPESAVSZÁRMAZÉK-ANION MICELLÁK AGGREGÁCIÓS SZÁMÁNAK A MEGHATÁROZÁSA	65
■ Purnhauser László – Kapás Mariann – Tar Melinda – Szőke Anita – Pauk János – Lantos Csaba – Fu Daolin – Wu Jiajie – Csősz Lászlóné BÚZA NEMESÍTÉSE ROZSDAREZISZTENCIÁRA MOLEKULÁRIS MARKEREK FELHASZNÁLÁSÁVAL	66
■ Lendák Imre – Farkas Károly KÖZÖSSÉGI ÉRZÉKELÉS SZIMULÁCIÓJÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ELEMZÉSE	67
■ Lovra Éva TIPOLOGIAI PÁRHUZAM – BUDAPEST/BÉCS/PRÁGA (Városszerkezet-minta kialakulása a műszaki fejlődés hatására).....	68
■ Simon János AZ IoT ALKALMAZÁSI TERÜLETEI	69
■ Lengyel László – Rúza Szabina LEGELTETÉSES SZARVASMARHATARTÁS GYAKORLATA ÉS LEHETŐSÉGEI EGY PADÉ MELLETTI SZIKES-PUSZTÁN	70
■ Péics Hajnalka – Rozsnyik Andrea FOLYTONOS IDEJŰ KÉSLELTETETT DIFFERENCIAEGYENLET-RENDSZEREK A SZIMPTOTIKUS VISELKEDÉSE	71
■ Zélity Attila – Szabó László A DARUK SZERKEZETI ELEMEINEK FÁRADÁSI ANALÍZISE.....	72
■ Esztelecki Péter – Kőrösi Gábor TEHETSÉGGONDOZÁS AZ INFORMATIKÁBAN	73
A REZÜMÉK SZERZŐI ÉS INTÉZMÉNYEIK.....	74

TUDÁS ÉS RÉGIÓ

VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2015

REZÜMÉKÖTET

Szerkesztette és a kiadásért felel:
Csányi Erzsébet, Ispánovics Csapó Julianna

Műszaki szerkesztés:
Dataprint

Kiadó:
Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács
Újvidék, Mišić vajda u. 1.
vmat@vmat.rs
<http://www.vmat.rs>

Újvidék, 2015

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

3(048.3)
5/6(048.3)
811.511.141(048.3)
821.511.141.09(048.3)

VAJDASÁGI Magyar Tudóstalálkozó (2015 ; Szabadka)

Tudás és régió [Elektronski izvor] : [rezümekötet] / Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2015,
[Szabadka, 2015. április 25.] ; [szervezők Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, Újvidék
[és] MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest
[és] társszervező Hungarológiai Kutatóközpont, Újvidék (Újvidéki Egyetem, BTK, Hungarológia Tanszak)
[és] Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka ; szerkesztette Csányi Erzsébet, Ispánovics Csapó Julianna].
– El. knjiga. – Újvidék : A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, 2015

Način dostupa (URL): www.vmat.rs. – Nasl. sa pristupne stranice. – A rezümék szerzői és intézményeik:
str. 74–77.

ISBN 978-86-85245-32-9

1. Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (Újvidék)
2. Magyar Tudományos Akadémia (Budapest). Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság
3. Bölcsészettudományi Kar (Újvidék). Hungarológia Tanszak. Hungarológiai Központ
4. Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar (Szabadka)

- a) Друштвене науке – Апстракти
- b) Природне науке – Апстракти
- c) Мађарски језик – Апстракти
- d) Мађарска књижевност – Апстракти

COBISS.SR-ID 304353799